

Мати все
Люко Дашвар

Здавалося б, професорській доньці Лідочці Вербицькій пощастило: турботлива мама, коханий чоловік, гарна квартира, грошей вдосталь, – якби не таємниця... Вона дізнається, що забите сільське дівча, куплене для сексуальних утіх її брата Платона, – не єдина маріонетка в руках їхньої матері! Підступ і брехня – ось на чому мати побудувала свою родинну ідилію! Але власного щастя Ліда зречеться сама...

Мати все – і все втратити!

Люко Дашвар

Мати все

Передмова

«Візьміть – прочитаєте за одну ніч!» – гаряче прошепотіла мені жінка в книгарні, діставши «з-під поли» одну з книжок Люко Дашвар. І сказала, де в місті лишився ще один примірник іншого її роману. І переказала початок і кінець. І сказала, що не знає, хто той Люко Дашвар такий – «але читається – страшно! Наплачетесь – страшно!»

Я зрозуміла, що стою зараз у сяйві чужої безперечної народної слави – бо саме так вона і виражається, я це знаю напевне.

З того моменту я стала читачем романів Люко Дашвар – і от зараз прочитала оцей, найбільший, теж «за одну ніч». «Мати все», – безперечно, гра слів, яка погано перекладається іншою мовою. Все, що в цій книжці відбувається, погано перекладається взагалі на інший світ. Бо все це може статися лише тут і лише з нами. Я зараз ходжу своїм київським Подолом, де моя домівка, і роззираюся – в якому, цікаво, будинку жили ті жінки, яких оце так помордувало любов'ю? В те, що вони були справжні, я вірю абсолютно. Бо в книжках Люко Дашвар рівно стільки вигадки, скільки ми самі завжди придумуємо про себе і тим живемо. Її історії – лише справжні, такого не придумаєш – бо, якби придумав, це було би дешевою підробкою. Я в це вірю цілковито, бо сама перечитала мільйони листів, написані мільйонами наших українських людей з мільйонами їхніх особистих історій, що скидаються на геніальні романи. І сама зустріла сотні людей із життями, які читаються одним духом за одну ніч! Як я узнала пізніше – Люко Дашвар теж перечитала ті самі мільйони листів і теж перезустрічала усіх тих людей, коли працювала в газеті. І це одразу мені пояснило її химерну уяву і її химерну мову й наблизило. Втім, я бачила Люко Дашвар у своєму житті один-єдиний раз. Просто мені випадково пощастило. Ось так я для себе й вирішила, що уже точно знаю, хто такий той Люко Дашвар. І можу тепер це сказати тій жінці з книгарні, що, певне, вже тримає під прилавком останній примірник цього нового роману. Це, моя дорогенька, не жінка і не чоловік. Це ім'я, як сама Люко Дашвар пояснила, складене з початкових літер імен тих, кого вона любить. Склеєне до купи так, ніби й справді можна до купи зліпити таку химеру – щоб ті, кого любиш, завжди були одне

ціле. І щоб воно, оце ліпливо, ще й жило, і ходило, і довго не розпалося на дрібненькі розбиті серця...

Цей Люко Дашвар майже не з'являється на люди. Бо, певне, після того, як ті люди прочитують її романи, як і оцей, що ви зараз узяли до рук, – вони мали би кидатися жадібно роздивлятися автора, як ніби він перед ними босий і навіть без нічної сорочки. Бо, прочитавши, вони одразу би збагнули – Вона все це знає! Знає, що любов, якою вона є насправді, страшно й стидно буває показати людям, – вона божественна й бридка, вона така болюча, вона із гордої людини робить розчавленого слимака, а чисте ніщо висаджує на трон, вона підносить на самі небеса, щоби скинути тебе звідти, блаженного, у брудну застоюну калюжу й роздивлятися, як тобі любо так умирати, пізнавши ті небеса... Люко Дашвар пише неприкриту правду про наших жінок і чоловіків. Вона зліплює їх до купи в одне неможливе ціле – а кожна жива людина мріє приліпити так до себе «свою половинку», – і цього вистачає на лише одну мить сліпучого й солодкого болю. Вона знає, що оце воно і є – те, заради чого ми все життя мучимося, – омріяне щастя. Але ми того, втім, ніколи не встигаємо втямити й так, порвані пристрастями на ганчір'я, і помираємо, думаючи, що його таки не буває, а тобі лиш усе життя про нього морочили голову...

Я можу помилятися, звісно. Чи може викликати такі почуття масова література? Ну... Я думаю, що така – може. Ось прочитайте це самі. Ось побачите – за одну ніч. Буде боляче, бридко, солодко й дуже добре. І ви можете не зізнаватися, що це – про вас. Я, наприклад, це й так знаю й нікому вас не викажу:))

Ольга Герасим'юк.

Замість прологу

Того осіннього вечора у провулку поблизу Контрактової темрява світло з'їла. І око їй не виколоти – не видно. Нічого не рятувало – ні ліхтарі, ні лампи з вітрин і вікон. Небо порвалося. Чорні кишки долу. Дощ-кров фонтаном. Вітер із дощем грається: у жменю його та й кидає – на тобі косяк, на тобі горизонталі.

Потік – хазяїн собаку не вижене. А собача хазяїна – на раз! Верескливе, мале, на ніжках-сірничках, чимдуж тягнуло літніх чоловіка й жінку до чорного целофанового мішка. Валявся – повний-повнісінький – при стіні на тротуарі. Старі за ним – по калюжах, по калюжах, блага парасолька вітру кланяється. І куди?! Куди?

– Лакі, Лакі! – ту вошу просять. – Та зупинись уже!

Собача дошкреблося до мішка, обнюхало його, ніби – тільки тут! Задню ніжку вже підняло... Не встигло примоститися, раптом вуха сторчака, загарчало, кудись убік дивиться...

Старі озирнулися: повз них стрімко йшла молода вагітна жінка. Притискала до живота голу гумову жінку з розчепіреними ногами... По воді – пряма ій доріжка найкоротша. І сама – як та вода...

– Кінець світу... – прошепотіла стара, дивлячись вагітній услід.

Старий обійняв дружину:

– Ходімо додому, мати.

Вона глянула на мішок, біля якого вже відмітилося собача.

– Як для сміття... мішок завеликий, – мовила непевно. – Треба подивитися. А що, як там... людина...

Він обійняв її міцніше, майже силоміць повів геть.

– Сміття, люба. Звичайне сміття. Чого розхвилювалася? До пенсії ще тиждень, а валокордин майже закінчився...

Із чорного целофанового мішка визирнув волоцюжка. Байдуже плюнув у спину старим: це ж треба, ледь ноги переставляють, а й собі – світ рятувати.

Вагітній бракувало повітря, та вона бігла... Поспішала так, ніби несла не огидну ляльку – кисневу подушку для астматика.

– Трохи ще... Трохи...

До чотириповерхового, ще дореволюційного будинку з понівеченими ангелами на фасаді – кроків двадцять. Не подужала. Зупинилася. Лицем у небо... Ротом – як та риба, а в рот не повітря – вода. Нема спасіння! А де, де? Подалася поглядом до вікон високих. З них світло м'яке манить: ходи вже, ходи.

Із брудної й при дощі «тойоти» біля під'їзду за вагітною роздратовано спостерігав мужчина років тридцяти, настільки звичайний, що, коли б не стильна борідка а-ля демон і хитруваті очі, у натовпі й не розпізнати. Побачив вагітну з гумовою потворою – мало цигарка з рота не випала.

– Та вони всі там божевільні!

Дверцята прочинив.

– Лідо, усе! Я іду!

Розгубилася. То до нього тіпнеться, то до під'їзду:

– Стасику... Я вже... Вже! Я тільки віднесу...

– Знущаєшся?!

– Лише хвилину! – посунула до будинку, хоч і несла.

Він дверцятами – грюк! «Хвилину? Годиться! Чекаю тільки хвилину!» Музику врубив. «Владимирский централ, ветер северный. Хотя я банковал, жизнь разменяна. Но не "очко" обычно губит, а к одиннадцати туз».

– О! – Мобілку до вуха. – Олег? Привіт, старий. Пульку розпишемо?

Ліда не бачила, як брудна «тойота» вислизнула з провулка і зникла в негоді. Задихалася. Над силу тягла гумову ляльку нагору. Ще п'ятнадцять сходинок, десять, дев'ять... Чотири, три... І сходинки ж такі високі! Чи то Ліда слабка надто?

Штовхнула причинені вхідні двері на другому поверсі.

– Мамо... Я вже...

Тихо. Ліда затамувала дух, притисла гумове страхіття до живота, витягнула шию – що там? що? – обережно пішла до вітальні.

– Мамо...

В оксамитовому, схожому на царський трон кріслі біля стола сиділа красива доглянута пані за шістдесят. Очі гоноровиті, холодні, вуста тонкі, спина пряма, як шляхи героїв.

– Мамо?...

– Ти надто забарилася, Лідочко! – мовила пані, не потурбувавши жодного мімічного м'язу.

Ліда розгублено озирнулася й опустила голову. Руки самі впали. Гумова потвора вислизнула, боком притулилася до стіни і, здалося, із подивом кліпнула оченятами: де це я? Небідна хатинка! Стеля метри чотири заввишки, муранське скло сонцем бризкає, меблі старовинні, картини на стінах... І що – оригінали? Срібло не тьмяне, порцеляна, книжки... Книжок надто багато. Самохвалов, Нуллер, Гудман, Скотт – не Вальтер, Буковський – не дисидент, Глузман, Джекобсон, Лі Колеман, Вайсман, бла-бла-бла... Навіщо?... стільки книжок?... з психіатрії?

Ліда шарпонула гумове нещастя.

– А цю куди?...

– Платон уже заспокоївся... З ним Ангеліночка...

Вагітна обхопила живіт, головою захитала – так, так, розумію. На матір благально:

– То я піду? – попросилася.

Пані й не ворухнулася. Тільки брова зламалася, мовляв: що я чую?!

– І з братом не попрощаєшся?!

Ліда безпорадно глянула на вікно, під яким там, у дощі, повинен би ще чекати Стас. А в голові фантазії: животом пробити скло, каменем униз. Тільки би скоріше до нього. Тільки би він ще чекав, бо кожен раз, коли він іде, Ліді здається – назавжди. І страшно. Так страшно, як у дитинстві.

– Хіба я можу не попрощатися з Платоном? – повернула до братової кімнати.

– Не поспішай, Лідочко.

Красива пані несподівано легко, як для свого віку, встала. Пішла до вікна.

– Твій невблаганний чоловік уже поїхав. – Виглянула, холодно всміхнулася. – Так, поїхав. – Обернулася до дочки. – Перевдягнись у мій теплий халат, Лідочко, і йди до брата. А я попрошу Ангеліночку подати нам гарячого чаю і висушити твій одяг.

Ліда закам'яніла на півдорозі до Платонової кімнати, з лиця-волосся-одягу – вода додолу. А сльоза не на підлогу. На серце.

– Добре, мамо...

Розділ 1

Чотири роки тому все починалося дуже оптимістично. Ліда запросила Стаса додому, нянька Ангеліна напекла веселого печива з помаранчевими усмішками, Платонові дали снідінного і замкнули його кімнату, а мама надягла ланцюжок із діамантовим кулоном – подарунок покійного тата – і вже тільки це було надзвичайно добрим знаком, бо мама ніколи не турбувала діамант всує.

– Мамо! Знайомся! Це Стас! Він мій... Ми з ним... – Ліда так розхвилювалася, так незграбно смикнулася біля столу, за яким сиділа мати, що мало не змахнула на підлогу мейсенську порцелянову чашку...

Мама встала. Простягнула Стасові вузьку долоню.

– Іветта Андріївна Вербицька, – назвалася. Додала ваги: – Професор медицини, вдова академіка Вербицького...

– І моя мама! – збуджено вигукнула Ліда. Усміхнулася з полегшенням: здається, мама у добромум гуморі. Як гарно! Як обнадійливо...

Іветта потисла Стасову долоню. «Досить вишукана борідка», – подумала, розглядаючи гостя. Красивим жестом виокремила портрет бороданя серед картин на стіні вітальні.

– Це – Лідоччин тато. Академік Петро Григорович Вербицький. Лікар від Бога у четвертому поколінні. У нашому роду всі – лікарі. Сподіваюся, ви чули про славу фамілію Вербицьких...

– Безумовно! – спокійно збрехав Стас.

– Тож ви... – Іветта вирішила без зволікань з'ясувати ступінь причетності доньчиного кавалера до медицини.

– Стас! Станіслав Скакун, – відрекомендувався той. – Мій бізнес – гуртова торгівля дезінфікуючими засобами...

– Для медзакладів! – відчайдушно вигукнула Ліда. – Ми познайомилися, коли Стас привіз у нашу поліклініку санітарний гель для дезінфекції рук.

Іветта Андріївна Вербицька інстинктивно стиснула ніздрі, ніби хлорка в ніс.

– Ти не можеш бути Скакун! – постановила, коли Стас з’їв усе веселе печиво, розповів два анекдоти (про дезінфекцію взагалі і хлорку зокрема) і, пославшись на термінові справи, пішов. – Ти – Вербицька! Твоїм чоловіком має стати лікар, а цей... Дезінфікатор... – Приклала пальці до скронь – розмову закінчено. Повторила: – Ні! Ти не можеш бути Скакун!

– А він мене заміж і не кличе, – так тьмяно і гірко відповіла Ліда, що Іветта не втрималася.

– Чому... він? – запитала холодно.

– Він не знав, що я Вербицька, мамо.

То був аргумент.

Іветта завмерла. Згадала з десяток лінивих-лукавих, що намагалися створити власне благополуччя, присмоктавшись до багатой на справи й статки фамілії Вербицьких, серед них і Лідоччиного однокурсника Боря Фрідмана, який аж надто демонстративно впадав за дівчиною саме в присутності Іветти і клявся стати гідним продовжувачем справи Вербицьких, хай тільки Ліда погодиться вийти за нього. Потім – доглянуту Стасову борідку, щирю усмішку й ой які непрості очі.

– Ти не боїшся, що лише цього... недостатньо, Лідочко?

– Я боюся лише одного, мамо... Що він покине мене.

Іветта Андріївна насупилася, ніби діагноз установлювала. І вже хотіла щось відповісти, та у вітальню ввалилася нянька Ангеліна – кругла, як гарбуз, сорокап’ятирічна стара діва з тонкою кіскою, закрученою на потилиці, добра, як свіже тісто, набожна та балакуча, все життя при Вербицьких – регоче, а в руках плетений із лози таріль з одним печивом.

– Ой, святі-грішні... Іветто Андріївно! Ви тільки подивіться! І ти, Лідусю, глянь. Оце мужчина! Оце я розумію... Усе чисто під’їв! Одне-однісіньке печиво лишив! Я йому двері відчиняю, щоби вже йшов, а він мене нахваляє... Каже: «Прекрасне печиво, добра пані!» Чули? «Пані!» Це я – пані! Ох і мужчина! Дивись, Лідусю! Не прогав! Щоби наш був!

Буде! Іветта Андріївна раптом так упевнено кивнула, що слова зайві.

І – як по маслу. З тиждень палкі зустрічі Ліди і Стаса нічим не відрізнялися від попередніх, а потім Іветта Андріївна категорично запросила закоханих на обід, ніби й не було тих страшних слів: «Ні! Ти не можеш бути Скакун!» Ліді дуже кортіло продемонструвати Стасові свої кулінарні здібності, і вона хвилин із десять клопоталася з Ангеліною на кухні – усе заважала няньці метушнею. За цей час Іветта встигла коротко, але дуже аргументовано викласти Дезінфікатору свою точку зору на їхні з Лідою стосунки, і коли Ліда з’явилась у вітальні з великим порцеляновим тарелем, на якому розляглася фарширована щука, Стас видавався радісно-здивованим і навіть приголомшеним, як той волоцюжка, що порпався у смітті та знайшов скарб. Ліді здалося – то все щука. Надто апетитно пахла.

– Я не сама готувала... Няня трохи допомагала... – не змогла збрехати, та впродовж обіду Стас якось дивно і насторожено поглядав на Лиду. І шуки не скуштував...

Наступного дня у кабінеті звичайної районної лікарні, де новоспечений терапевт Лідія Вербицька приймала хворих шість днів на тиждень, у присутності нервового пацієнта з підбитим оком Стас запропонував Ліді руку і серце.

- Я... ти... Господи, Стасе... Це так несподівано, - розгубилася Ліда.

Устала з-за столу, тупцяла на місці, ніяково всміхалася, та чомусь не Стасу, а пацієнту з підбитим оком.

- Брате, не роби цього! - сказав той, тицьнув у підбите око: - Ось! Тебе чекає те саме. Давай я просто дам тобі поміж очі, і ти підеш... Подумаєш, поки не пізно. А я лікарку затримую...

Ліда почервоніла до скронь:

- Прошу вас... одну хвилину почекати в коридорі.

- Ти скоріше сама звідси вилетиш! - вигукнув нахаба.

Ліда безпорадно озирнулася:

- Якщо ви негайно не вийдете, то я...

Стас роздратовано знизав плечима:

- Лідо... Я так і не зрозумів...

- Що ти не зрозумів, брате?! - здивувався пацієнт. - Ти глянь на неї! Вона ж не своя від щастя!

І то була правда.

До ночі Києвом блукали. Приголомшені власним рішенням, схвильовані, розбурхані. Майже не розмовляли, ніби слова руйнували незбагнену гармонію почуттів, поглядів, легких рухів. Стас намагався уявити, яким буде їхнє спільне життя, Ліда боялася навіть думати про те, як новину сприйме мати. Бо ж: «Ні! Ти не можеш бути Скакун!»

Близько півночі прослизнула до вітальні, побачила у кріслі нерухому постать.

- Матусю, не спиш? А я... ми... - І всі страхи через край. - Він мене заміж кличе, мамо!

Іветта Андріївна витримала пекельну паузу, глянула на доньку.

- ...Тільки пообіцяй, Лідочко. Ти ніколи не зміниш прізвища і не покинеш брата.

Благословення! То було благословення. Ліда кинулася до матері, упала біля крісла, обхопила обома руками її коліна.

- Матусю, рідна! Я ніколи не покину тебе і Платона! Клянуся найдорожчим! Тобою! Клянуся тобою, матусю!

- Весілля - не раніше як за місяць, Лідочко, - відповіла Іветта. - Інакше не встигну підшукати для тебе пристойне житло неподалік від нас.

- У мене буде своя квартира? - просяяла Ліда.

Увесь місяць до весілля – шлюзи прорвало – говорили, говорили... Стас про свою рідню два слова, а Ліда зупинитися не могла: вона – п'яте покоління лікарської династії. І працює у звичайній поліклініці саме тому, що Вербицька, бо Вербицькі не шукають легких шляхів. Тато-академік теж починав у звичайній лікарні. І мама... Але вони змогли заробити не тільки ім'я, а й статки. Бо працювали і працювали: практика, наукові дослідження, дев'ять років у Африці, а це не рай – спека, протиінфекційні препарати, кулет мет у вікні, привіз на воду... І справа не у грошах, якими щедро оплачувалося це пекло, – у набутті нових знань, бо Вербицькі...

– Ти теж була з батьками в Африці? – запитав Стас.

Ліда перелякано смикнулася. Кивнула.

– Я мало що пам'ятаю... Чотири стіни... – пожвавилася, завелася. – Чотири стіни! При військовій частині – кімната для дітей цивільних і офіцерів. Цілодобова. Я майже не бачила маму з татом. Вихователька... Лариса Дмитрівна... Така тепла. Навіщо про це? Мама й тато... Хочу, щоб ти знав про Вербицьких головне: Вербицькі жертвують усім заради щастя своїх дітей.

– Нормальна позиція, – знизав плечима Стас.

Згадав свою багатодітну родину. П'ятеро – не один. Не розженешся квартирами розкидатися. Тато помер, як Стасові два роки виповнилося, мама все життя в педагогічному колі – підлогу в школі мие. Добре, хоч Стас – найменший. Старші брати і сестри з батьківської чотирикімнатної квартири на Троєщині вимелися, грошима скинулися, щоб він міг за інститут платити, власну справу розпочати. Нормально розпочав. Хлорка – не «Шанель № 5»: про неї, може, не всі мріють, та кожному потрібна. Тхне? Нормально тхне! На півкитайця-«черрі» вже навідкавався! Далі знає як: дочекається маминої смерті, поміняє троєщинську «хрущобу» на житло ближче до центру. І – чао, Троєщина! Проте у ньому вже тепер не розпізнати традиційно осміяного «хлопця з Троєщини»: нейтрально-грамотна мова, одяг із лейблами, до перукаря раз на тиждень, і не заради того, щоб перебивати запахи хлорки парфумами – ні! Індивідуальність. Бути поміченим у натовпі. Борідка. Зараза, так погано те волосся з підборіддя пробивалося – савана, а не джунглі, але звичайна троєщинська перукарка так майстерно ту борідку змодельовала, що Стас залишив їй десять баксів «на чай» і пообіцяв бути її клієнтом до скону. Нормально... Step-by-step! Та, коли познайомився з Лідою, а надто – погостював у розкішній квартирі на Подолі, занервував. Дідько, йому ту хлорку років двадцять продавати, щоб хоча б теоретично наблизитися до рівня статків Вербицьких! А Ліда йому: «Вербицькі всім пожертвують заради щастя своїх дітей». Теж мені відкриття! Стасові батьки зробили б так само, аби було чим жертвувати. А чим? Стасова мама навіть двісті грамів крові для сина здати не зможе, бо як у школі виявили гепатит, так і вона від тих школярів заразилася.

– Нормальна позиція, – повторив. – Мабуть, усі батьки, що мають одну дитину, вирізняються жертвністю. Аби потім не дорікали.

Ліда почервоніла. Дрібно закліпала, наче в око влетіла мала комаха.

– Я не єдина дитина, – сказала. – У мене є брат.

Стас не повірив. Жартує? За три місяці хронічних зустрічей, за цей місяць до весілля – і ні слова. І... де він є? Чому Стас досі не зустрівся з ним? Ліда про всіх розповідала – захилялася – дідів-прадідів згадала, а про брата... Не лікар? Сантехнік? Мандрівник-вільне серце? Порожнє, неродюче гілля на славетній генеалогічній деревині?

– Судячи з віку Іветти Андріївни, брат старший за тебе і живе десь далеко, – висунув найвірогіднішу з версій.

Ліда напружилася, винувато всміхнулася.

– Мама тобі все розкаже... Потім...

...Мама? Геніально!..Потім? Ну просто збиває з ніг! Стас відчув: думки розпливаються і вже не тримаються купи. Знітився. От, от! Те ж саме сталося під час несподіваної розмови з Іветтою за десять хвилин до фаршированої щуки. Майбутня теща говорила холодно і переконливо, Стасові думки поховалися по узбіччях, ніби вивчали нові правила, за якими далі жити. І це... назавжди?

Дезінфікатор смикнув головою – скинув марево. Напружився – та ні, йому тещині забави по цимбалах, погралися й досить!

– Ти розкажи, Лідо, – сказав надто жорстко, як для нареченого. – І зараз же...

Вона ще більш винувато усміхнулася, обхопила Стасову руку. Притулилася до неї гаряче, всім тілом – лице в плече, груди в лікоть...

Стас відчув під своєю долонею пружний Лідин живіт. Дихає. Просить... Так! Не жадає чи вимагає – просить... Так відчайдушно, що хочеться ухопити її за волосся, смикнути щосили, щоб аж зойкнула, повалити і...

Стас рвучко занурив руку в густе Лідине волосся... Навіщо собі брехати – найбільше його збуджувала і дивувала незрозуміла Лідина покірливість, така нелогічна і протиприродна для освіченої, багатой, красивої... Як пояснити? Чому? Дезінфікатор розсудив просто – у ньому справа! Це він – харизматичний, сексуальний і неперевершений володар хлорки і жіночих сердець! У нього і до Ліди тих баб було – як мікрофлори у ШКТ.

...Ухопити, щоб аж закричала! І знає ж, певно, лукава, знає, що коли вона отак притуляється... Як божевільна жебрачка! Як полонянка! Як тваринка... Він відчуває себе Богом і хоче її до оскаженіння.

Отямився. Відсторонив рукою Ліду обережно.

– Ні, – повторив. – Ти розкажи. І зараз же...

Розмови тоді так і не вийшло. Із двадцяти безладних слів Стас узнав небагато: брата звати Платон, на дев'ять років молодший за Ліду. Їй двадцять три, а йому лише чотирнадцять. Геній. Без шкіри... Все!

– Мама дуже наполягала, щоби ти дізнався про Платона від неї...

Мама? Знову мама?! А вона, часом, свічку над їхнім ліжком тримати не збирається? Якщо перша скрипка в її руках, то краще вчасно порвати струни. Від тиші не оглухнуть, краще одне одного розчують.

Стас обійняв Ліду і виклав їй свою точку зору на роль мами в їхньому майбутньому сімейному житті.

– Я чи вона! – резюмував, намагаючись не культивувати в душі перші паростки ненависті до майбутньої тещі.

– Ти! Тільки ти, Стасе! – усміхнулася. – Дарма ти так остерігаєшся мами. Вона подарувала нам квартиру, ми житимемо окремо. А Платон... Можливо,

цього року ти взагалі не побачиш Платона... Мама вважає, треба дуже делікатно і дозовано підходити до появи нових облич у свідомості брата... І до зникнення звичних. Тож я... я іноді провідуватиму Платона. Добре?

Та що ж там за Платон такий?!

На полотні ширих розмов з'явля рвана дірка невідомості. Стас відчував себе агентом-новачком спецслужб, якому ніяк не довірять доступ до файлів найвищого рівня секретності.

Занервував. І одного дня за тиждень після весілля, коли Ліда здригнулася від раннього телефонного дзвінка, вислизнула з його обіймів, схвильовано проговорила в слухавку: «Біжу, мамо!», похапцем зібралася і вилетіла з їхньої двокімнатної квартири у новобудові, він пішов услід і за десять хвилин після дружини подзвонив у двері тещиної оселі.

Бо досить! На весіллі таємничий Платон так і не з'явився. Після весілля Стас запропонував Іветті познайомити його з Лідиным братом чи принаймні розповісти про нього, але теща заявила, що час ще не настав.

– Господи, Стасику... – Ліда відчинила двері і, як здалося Стасу, дуже перелякалася.

Та від дверей не відійшла. Заступила дорогу, простягнула до нього руки.

– Благаю... Почекай мене вдома. Я не затримаюся довго...

– Ні.

Стас ухопив Ліду за плечі. Силоміць – до стіни. «Яка ж вона тендітна й беззахистна», – промайнула невчасна думка.

– Мама нема, Ангеліна пішла на базар, я не можу, не можу зараз... – Ліда, здається, навіть не звернула уваги на грубості, знай белькотіла оте «не можу, не можу»... Заглядала йому в очі благально і віддано.

Стасу стало соромно. Та що це він? Увірвався, руки розпускає... Ревнощі? Про це і мови не було: вона кохає його до нестями. Кохає.

Відпустив Лідині плечі.

– Лідо... Заспокойся. Я не заважатиму. Просто почекаю тебе. Добре? – Пішов до вітальні, не ждучи відповіді.

Нічого підозрілого. Усе як завжди. Академік на стіні, срібло, порцеляна, ідеальний порядок і ніяких слідів надзвичайного стану...

Стас озирнувся, зупинив погляд на дверях кімнати, яка завжди, коли б не прийшов, була зачиненою, як у тих фільмах жахів. Він, звичайно, у всі закутки хоромів Вербицьких не заглядав і ніколи не просив Ліду про екскурсію вражаючими апартаментами, проте, крім вітальні і кухні, заглядав у світлу Лідину кімнату, бачив, як зі своєї спальні виходила Іветта, проходив повз кімнатку няньки Ангеліни і години зо дві просидів у славетному кріслі академіка Вербицького в його кабінеті. І тільки в цю кімнату двері ніколи не відчинялися. Стас відзначив подумки: на дверях, крім звичайної ручки, ще й замок. «Замикає двері тільки ззовні», – констатував. І пішов прямо до таємничої кімнати. І – буває ж! – відчув, як до спини прилип холодний незрозумілий жах. Тьху ти! Зупинився біля дверей – що за маячня? Спокійно! Потягнувся до дверної ручки.

- Не треба! - почув.

Озирнувся. Ліда стояла посеред вітальні, безпорадно притискала долоні до грудей.

Краще би змовчала! За мить до того у Стасовій голові промайнула пересторожна думка, що, може, і не треба пхатися до кімнати з замком. Яка різниця, хто там?! Начхати! Але Лідині слова пробудили суперечливу бунтарську цікавість і чоловічу пихатість: що значить «не треба»?!

Стас знизав плечима і рвучким рухом відчинив двері.

На широкому ліжку спав голий підліток. Стас хотів був чіпким поглядом окинути всю кімнату, як це зробила би будь-яка нормальна людина, що раптом потрапила у незнайоме і лячне місце, та очі його зупинилися на ідеальному юначому торсі і... Стас не бачив просторої - метрів на тридцять - кімнати, важких порт'єр на високих вікнах, широких крісел, невідомо чому присунутих до вікна, спортивного тренажера, полиць, заставлених книжками, і великого монітора на столі. Несподіване збудження й естетичний захват змушували роздивлятися ідеальне голе тіло - рельєфні м'язи, молочну шкіру, довге чорне волосся.

Стас раптом пригадав, як свого часу потрапив до моргу, де хлорку традиційно поважали і купували регулярно, і там, у холодному підвалі, серед босих ступень із клейончастими ярликами, що стирчали з-під брудних простирادل, натрапив на божевільного художника з пошарпаним альбомом анатомічних малюнків Леонардо: той трусився від холоду, дмухав на руки, відкидав простирадла, обмацував кінцівки мерців, потім кидався до альбому да Вінчі, порівнював і все бідкався, що без м'язів не показати душу, і ця гидка, образлива суперечність доб'є його, доб'є...

Стас дивився на ідеальне, ніби з альбому да Вінчі, тіло і раптом відчув себе вбогим та безпорадним: дідько, треба би м'язи підкачати, бо Ліда, певно... Перемкнуло. Це ж вона щодня порівнює бездоганне голе тіло безсоромного юнака з його дев'яноста кілограмами, із яких мінімум десять - стабільний і невмирущий, як усесвіт, прошарок жиру. «Лідо, Лідо... Цей юний бог і є твій брат? Що ти шукаєш у його кімнаті щодня? Інцест - категорія вічна. Не все ж фараонам та Габсбургам...»

У серці прокинувся і загарчав дикий звір. Стас здригнувся. Отямився. Маячня!

- Брат? - запитав, не озирнувшись.

- Поговорімо у вітальні...

- Ні. Тут.

- Не можна заважати Платонові... Це зашкодить...

Серйозно?! Стас відчув, як дикий звір біля серця зловчився, перестрибнув у мозок. До скронь.

- Серйозно? - рвучко обернувся до Ліди. Зміряв підозріливим поглядом. - Ти тут - для яких справ? Чому я заважаю? І чому він - голий?

- Платон не любить одягу...

- А у чому він по вулиці ходить?!

- Він не ходить... вулицями...
- А де?! У хмарах літає?!
- Приблизно так. У Платона - свій світ.
- Та невже?! І де? У цих чотирьох стінах?

Стас відвів від Ліди злий погляд, урешті обдивився велику, затишну, як рукавичка, кімнату і спіймав себе на думці, що тут, мабуть, так гарно спиться, що і прокидатися не захочеш. Уявив себе голим красенем на широкому ліжку... Перелякався - тут повітря нема! Тут із годину при зачинених вікнах - і смерть. Майже фізично відчував: дивна кімната висмоктує з простору повітря, заповнює порожнечу густим мороком із дивним гірким присмаком.

- Чим пахне?
- Ліки... За десять хвилин маю зробити братові укол.
- Він же спить...
- Так. І має спати ще три години.
- Навіщо? - Підозріливість і жалість раптом заступили заздрість до юного красунчика.
- Режим...
- Тобто він тут... Скільки? Все життя?

Ліда знизала плечима, обережно повторила:

- Режим...

Стас не запитав - чому?! Стас раптом відчув, що відповідь на це питання занурить його у непролазні хащі, де аргументи примушують до співучасті та співчуття, малюють на серці великий червоний хрест, перекреслюючи власні мрії та бажання. Дорослий, двадцятишестирічний мужчина раптом квапливо подався до дверей, вискочив геть, ніби той незрозумілий моторошний режим поширювався на кожного, хто випадково опинявся у кімнаті Платона. Вона має рацію! Дарма припхався!

Прибіг додому, скинув увесь одяг, завалився на ліжку і так лежав - голий. Ніби на власній шкірі намагався відчутти, що відбувається у розкішній квартирі Вербицьких.

Ліда повернулася за півгодини - пригнічена, розгублена. Спантичено глянула на голого чоловіка, присіла на край ліжка. Завмерла. Стасові стало холодно, та дивний внутрішній опір не дозволяв ухопити ковдру й зігрітися. Супився, намагався угамувати тремтіння, зиркав на Ліду роздратовано.

Та де там утриматися! Підскочив. Забігав по спальні.

- А що... Що має статися зі звичайним хлопцем, щоб він сам захотів не виходити з кімнати впродовж...
- Він виходив... Іноді... І він... не звичайний...
- Ненормальний?

- Платон не хворий...

- А що ж ти тоді йому колеш, щоби він по півдня з ліжка не вставав?

- Ліки для Платона добирає мама... Завжди... З її сорокарічним досвідом...

- То він хворий! Псих! Так?

Захитала головою, забідкалася, мовляв, ну як тобі роз'яснити...

- Ні, Стасе, ні... Припинімо цю розмову. Благаю. Усе мало статись інакше. Мама у слухний момент розповіла би тобі про Платона... Пояснила б... І для тебе це не стало б шоком. Ти би зрозумів! Мама...

- Мама?!

Стас зупинився навпроти Ліди, присів перед нею навпочіпки - голий, схвильований, зовсім не ідеальний.

- Лідо... Ти... Ти зараз зосередься, дівчинко! Ти почуй усе, що я скажу.

Вона перелякалася. Смикнулася. Упала би йому в ноги та - як?! Обхопив її за коліна - сиди!

- Ні... - прошепотіла відчайдушно.

- Почуй! - повторив із притиском.

Вона завмерла, безпорадно кивнула.

- Ти... Ти говорила: «Вербицькі жертвують усім заради щастя своїх дітей»... Нормально. Я... Я вірю. Припустімо, я просто вірю! Без подробиць! Ти... ти казала, «цього року ти взагалі не побачиш Платона»... Так от. Я не хочу чути, бачити і знати про нього взагалі. Ніколи! Його не існує для мене. І ти... ти зрозумій, дівчинко... Це єдиний шлях зберегти те, заради чого півсотні п'яних гостей горлали нам «гірко» лише тиждень тому. Бо якщо ти почнеш розповідати мені про особливі умови для свого геніального брата, то я... Я! Звичайний нормальний хлопець, який у його роки гасав по клубах, упадав за дівчатами, грав у футбол на будь-якому придатному для цього майданчику і, може, завдяки цьому став цілеспрямованою людиною й успішним бізнесменом... Я тебе не зрозумію...

Стас замовкнув. Підвівся. Пішов до вікна - голий, зовсім не ідеальний і цілком логічний. Закурив.

- Ні, не зрозумію! І питатиму те, що тепер на язиці. - Обернувся до Ліди, прискіпливо в очі: - Хто замкнув хлопця у чотирьох стінах?! Твоя мати? Що за маячня! Якщо він хворий - хай його лікують у лікарні. Якщо здоровий - дайте йому повітря. Якщо геній - відправте до Оксфорда чи де там ще плекають надзвичайних... Що відбувається? Кому на користь - цілодобово скніти у ліжку?! Режим? Це вигадала твоя неперевершена матуся? А що вона запропонує нам? Тобі і мені? Який режим?... Не знаєш?! Тоді слухай уважно.

Стас жбурнув недопалок у вікно, підійшов до Ліди, обхопив за плечі.

- Навіть не згадуй про них. Ти і я. Наша сім'я. Усе! Ти зрозуміла?... Я ж не тягаю тебе щодня у гості до своєї матері і не пресую розповідями про своїх братів і сестер, хоч у них, до речі, проблем вистачає. Мені потрібна ти. Я не хочу втрачати тебе, а відчуваю... Шкірою відчуваю! Як тільки твоя мати і брат увійдуть у наше життя, наше життя... скінчиться.

Стас замовк. Гаряча промова, як яскравий феєрверк, – вибухнула, обпекла Ліду і згасла. Вона винувато всміхнулася:

– Дарма все це. Я давно тобі сказала – тільки ти...

Мабуть, Стас був управним підприємцем, бо та розмова, як міцна цеглина, лягла в основу їхнього сімейного життя: Ліда навідувалася до брата і матері, Стас телефонував своїм, але вдома, як ті сироти, вони ніколи не говорили про рідню. Іветта Андріївна і Стасові родичі зустрічалися у новій квартирі молодят двічі на рік – на днях народження Стаса і Ліди: випивали, бідкалися, що молоді нині надто заклопотані для підтримання тісних родинних стосунків, і зникали до наступного дня народження. І все котилося собі без перепон аж до того дня, коли Іветта врешті затребувала зятя для розмови про Платона.

– Хай твій чоловік прийде сьогодні на сьому тридцять, – сказала Ліді.

Та й обімліла. Стас перед очі: «Навіть чути про них не хочу!» Молола щось – такий зайнятий, до ночі працює, може, краще іншим разом...

Іветта Андріївна незворушно вислухала доньку, сіла у крісло і сформулювала:

– Твій чоловік не став частиною родини Вербицьких, Лідочко. Яка прикрість... – Помовчала і додала: – Розлучайся.

Ліда впала біля материних ніг і розридалася.

На шум із кухні вибігла нянька Ангеліна. Хрестом ся по животу.

– Свят-свят... Та що це ти, Лідусю?! Ану швиденько піднімися. А як Платосик почує?! І що тоді? Усім труситися? Та годі вже, дитино! Що за біда? – Та до Іветти. – Іветто Андріївно! Та скажіть же їй... Платосик нині нервовий після ваших нових пігулок...

Іветта – брила кам'яна. Застигла в кріслі. Що хотіла, сказала.

Ангеліна біля Ліди присіла, по голові її гладить, з підлоги тягне.

– Підводься, дитинко. Піди вмийся. Мати не говоритиме, поки не заспокоїшся. Сама знаєш. Заспокоїтися треба. І нащо нам ті нерви? Хіба допоможе? Чуєш? Ти ж у нас розумниця! Давай, Лідусю! До ванної...

Ліда впала на край ванни, притисла до лиця кулачки. «Ні... Ні! Не хочу! Не віддам!» І так відчайдушно. А кулачки – все міцніше, аж нігті у долоні вп'ялися. Якби не Ангеліна, так би й не вийшла. Та нянька побризкала Ліді в обличчя холодною водою, обійняла, зашепотіла:

– Дитино, не дратуй матері. Їй, бідолашній, і без тебе гірко. Чого завелася, як дурна? Хіба не знаєш: на неї це не діє. Давай уже – роби, як каже. Однаково на її вийде.

Ліда випручалася з няньчиних обіймів. Глянула на неї вовком, наче та в чомусь винна. Попленталася до вітальні.

Тихо опустила в крісло навпроти матері. Завмерла.

Іветта Андріївна перевела погляд із дверей Платонової кімнати на доньку, ледь помітно всміхнулася. «От і добре, Лідочко, – говорили її очі. – Завжди роби так, як у нашому домі заведено. Хочеш поговорити – заспокойся, візьми себе в руки. По-інакшому тут не буде!»

У відповідь на материні думки Ліда раптом глибоко видихнула й опустила голову. «Останній штрих. Схили голову і слухай, – констатувала Іветта подумки. – По-інакшому тут не було ніколи». Поправила бездоганну зачіску...

– Річ навіть не в тому, що твій чоловік не став частиною нашої родини... Я не звернула б на це уваги, якби він не впливав на тебе так згубно. Ще трохи – і ти забудеш, що ти Вербицька. І ніякі успіхи на професійній ниві не допоможуть тобі повернути почуття самоповаги, гідності й упевненої рівноваги, якими завжди відзначалися всі представники роду Вербицьких. – Знизала плечима з прикрістю. – Ти вже ридаєш... Як невихована істеричка без краплі здорового глузду...

– Прости, мамо...

– А що буде далі? З таким істеричним, розбурханим світосприйняттям, яке є безумовним результатом твого невдалого шлюбу, ти сподіваєшся допомогти Платону? Ти погубиш його. Чи, може, ти плануєш взагалі не провідувати брата? Тоді ти теж його погубиш. У свідомості Платона жили чотири непорушні постаті – ми з татом, ти й Ангеліна. І не мені тобі переповідати, що сталося з Платоном, коли твій тато покинув нас. І не мені тобі жалітися, що скоро і я навіки піду слідом за татом. А потім Ангеліна. Ти лишаєшся єдиною людиною, спроможною вберегти брата від усіх небезпек цього страшного, безжального світу.

Замовкла. Подивилася на доньку.

– Час вибирати, Лідочко. Ми чи він.

«Ви! Ви!» – прокричала б. Та – ні. Ні! Кричати не можна. Узяла себе в руки, спокійно кивнула:

– Ви. Я ніколи не покину вас із Платоном, мамо.

Учепилася в крісло, аж нігті побіліли, очі з орбіт, ніби за мить голову відрубають.

– Я аналізую... Аналізую... – заговорила так старанно-спокійно, що і мед так не ллється. – Для нас усіх краще, щоб я зараз... не розлучалася. Розлучення... такий стрес. Я нервуватиму... Я точно нервуватиму і плакатиму... Бо я кохаю його. Люблю і нічого не можу з цим удіяти, мамо. Можливо, ти маєш рацію, і Стас – зовсім не та людина, яка мені потрібна, але я нічого не можу з собою вдіяти. Люблю. І він мене любить. Краще не розлучатися. Навіщо? Ти... забудь про Стаса. Забудь, матусю. Викресли його зі своєї свідомості, і я ніколи не нагадаю. Він ніколи не з'явиться тут, ніколи не потурбує Платона... А з часом... З часом я, певно, прозрію, бо ти завжди кажеш правильно, мамо, і розлюблю його... Обов'язково розлюблю і тоді... Тоді я неодмінно розлучусь, але вже не плакатиму і не переживатиму, не потривожу Платона, і ти... Ти побачиш, що так... краще...

Ліда замовкла, серце кричить: «Повір!»

– Ти рухаєшся шляхом надзавдань, Лідочко, – сказала Іветта Андріївна.

– Я зможу, – відповіла справді спокійно, бо уже вірила – зможе. А куди дітися?! Іншого шляху просто не було. За рік життя зі Стасом Ліда вже

навчилася приховувати всі емоції, пов'язані з матір'ю і братом. Зробити те саме для Іветти не складніше.

Е-ех... Наївна. Вовчий хвіст в ополонці.

За три роки після одруження ні Стас, ні Іветта так і не забули одне про одного. То стикалися просто посеред вулиці, то чули неприємний голос відвертого ворога у телефонній трубці, то списували одне на одного будь-які негаразди, що траплялися з Лідою. Та й сама Ліда – наче дровиняка в оці: причина їхнього знайомства і нелюбові, як її не уколоти!

Вона не зважала. Вона знову і знову відчайдушно перекроювала власне життя, тільки б зберегти двох дорогих, потрібних як повітря, неблаганних людей, хоч точно знала: справа ця безнадійна, бо причина взаємної нелюбові Іветти і Стаса – Платон – була тотемною і недоторканною.

Платон... Якби не було Платона! Тоді б мама і Стас... Ліда лякалася власних думок, та вони примушували усвідомити ще один незаперечний факт: Стас і мама не єдині, заради кого вона ладна зі шкури пнутися. Ще є Платон, і коли їй вже розриватися, то не навпіл. На три шматки. Якби не було Платона...

Та Платон був. І щоб навідуватися до брата щоранку, коли Стас працює, Ліда покинула роботу в районній поліклініці й пішла працювати у приватну клініку – тут і навантаження менше, і графік прийомів зручніший. Іветта проковтнула новину без коментарів, але всміхнулася вдячно, бо тепер Ліда значно частіше спілкувалася з братом. Стас взагалі подумав, що це перемога над ненависною тещею, а Ліда...

Ліда раптом усвідомила, що затишний кабінет у приватній клініці – єдине місце, де вона має повне право не думати про маму, Платона і Стаса. І чомусь не засмутилася. І здивувалася тому, що не засмутилася. І пояснила собі це тим, що завжди любила свою професію. «Звичайно, цей шлях не можна вважати традиційним для Вербицьких, – розмірковувала. – Але тут по всьому більше перспектив для розвитку і набуття досвіду. Сучасне обладнання, колеги-професіонали. І Зоряна... Як добре, що тепер я знаю Зоряну...»

Зоряна Шошак, витончена західнячка з дипломом Львівського медуніверситету, вже третій рік із зав'язанням практикувалася в столичній клініці, після прийому пацієнтів іноді варила для колег неперевершену каву, зверталася до Ліди виключно «пані Лідо» і на «ви», хоч була на два роки старша за Вербицьку, ніби раз і назавжди визначила межу, за яку – ні словом, ні вчинком. Та саме до неї професорська донька відчувала неймовірну душевну прихильність, і хоч як намагалася пояснити собі незрозумілу потребу перекинутися із Зоряною словом, пояснень не було. Хіба що так: нова тема, яку вільно і безпечно можна було обговорювати і з мамою, і зі Стасом. Зоряна... Ліда розповідала їм про Зоряну і дивувалася, як однаково скептично і мама, і Стас сприймають її розповіді. «Господи, до чого ж вони схожі, – вражалася. – За що ж так ненавидіти собі подібне? Що їх зупинить?»

Надія зажеврила несподівано. У двадцять шість – три роки у шлюбі, стільки ж у професії – Ліда завагітніла. «Це їх примирить! – зраділа безмежно. – І бути не може інакше. Дитинка... Ясне, безгрішне... Вони любитимуть її. Бог бачить!»

– Рано, – констатувала Іветта.

– Рано, – ховаючи роздратування, буркнув Стас.

– Аборт робити пізно, – збрехала Ліда, придушуючи всередині моторошний дитячий страх. – Народжувати треба...

Розділ 2

Ліда заборонила собі навіть подумки повертатися до тих слів. «Дитина! У мене буде моя дитина! Вона збере до купи наші серця – мое, мамине, Стасове... Вони тільки побачать її і розтануть. І любитимуть... мене! Бо це я їм дам те світло! Ту дитину!» – повторювала з фанатичною впертістю.

Та цього чорного осіннього вечора, коли вітер невблаганно знищував найменші острівці спокою, проникав у саму душу, нутрував у ній, розкидав думки, вишукуючи найпотаємнішу, а знайшовши, кидав у дощ, щоб той змив геть усі нашарування вагань і сумнівів, залишив тільки прагматичний факт, чи, навпаки, потопив факт і залишив самі вагання і сумніви – коли Стас поїхав, так і не дочекавшись вагітної дружини, коли ідкий запах ліків від маминого халата викликав нудоту, а непотрібна гумова потвора валялася в кутку вітальні, Ліда раптом подумала про те, у чому боялася зізнаватися собі. «Рано... – промайнуло. – Рано мені бути матір'ю... До Платона – як? Стас нервуеться... Мама ледь стримується... Чому я вигадала, що любов до моєї дитини примирить їх? Адже любов до мене їх не примирює. Чому я не зрозуміла цього раніше? Пізно... щось міняти... Ой як пізно...»

– Платон чекає на тебе, Лідочко... – спокійний мамин голос вихопив Ліду з гірких думок. Відірвала руки від чашки з гарячим чаєм, – не пила, долоні зігрівала. Слухняно встала з-за стола. Пішла до братової кімнати.

– Я накажу Ангеліночці постелили тобі у твоїй кімнаті, – сказала Іветта доньці у спину. – Вже пізно кудись...

«Надто пізно!» – жახнулася Ліда.

...Платон сидів на ліжку у звичайних спортивках і смугастому вовняному светрі, тримав у руках тлумачний словник іноземних слів, зосереджено ворухив губами, повторюючи якесь слово. Братові уже вісімнадцять. Допитливі сині очі, довге чорне волосся...

– Привіт, Тохо!

Присіла на краєчок ліжка, обхопила руками живіт і раптом насторожено прислухалася до нервових рухів дитинки всередині. Що це? Чому так боляче? Чому біль котиться додолу разом із хребтом, аж голова обертом? То все через біганину по дощу... Зараз, зараз... Треба заспокоїтися і розслабитися...

– Тохо, кинь подушку, – попросила.

Платон відклав книгу, серйозно обдивився подушки, подав Ліді найбільшу.

– Вагітна! Літера «В»! Ти вагітна, Лідо?

– Так, – прошепотіла. Підклала подушку під спину, обперлася на бильце ліжка. Біль не вщухав.

- Чому ти вважаєш, що вагітна? Вагітна далеко не єдине слово на літеру «В». Ти можеш бути в... Великою, важкою, вогняною, верескливою, ватяною, вередливою, відвертою, ворожою, високою, вельми високою, навіть вонючою...

- Припини, Тохо. Прошу...

- Добре, - миттєво погодився. Знову зосередився на читанні.

Ліда подивилася на брата.

- Чому ти не спиш?

Платон знову відклав книгу.

- В! Літера «В»! Вагітна... Дивно. Як сказати про Ангеліну без літери «В»?

- За допомогою інших літер.

- Я не сплю, бо Ангеліна і мама просять, щоби я роздягався і спав у піжамахі.

- То роздягнися...

- Ні. Краще не спатиму.

- Хочеш, я допоможу тобі роздягнутися?

- Ангеліна взялася допомогти, і я відразу перехотів спати і захотів гумову ляльку. Якщо ти допомагатимеш, я знову її захочу. Ти принесла ляльку?

- Спи одягнений...

- Добре. Ти посидиш біля мене?

- Звичайно, Тохо...

- Чому «звичайно»?

- Тому що зазвичай... - заговкала. Прислухалася. Біль раптом ушух. Тілом розлилася слабкість і, ніби дощ... Ніби просто тут, у братовій кімнаті - теплий дощ...

- Лідо... - почула голос брата. - Ти знаєш таке слово «Ваал»...

- Ні...

- Літера «В»! Ваал. Бог неба, сонця і плодючості в семітських племен Древньої Сирії. У фінікіян, філістимлян, інших... У культурі Ваала поширені людські жертвоприношення...

«Жертвоприношення... Літера "Ж"... Людські... Чому так боляче?» - Ліда здивовано глянула на суху, геть суху - нема дощу, - стелю і - мокра - сповзла з ліжка на теплу дубову підлогу.

Вона не чула, як Платон сказав: «Лідо, я не хочу, щоб ти спала на підлозі! Іди до мене на ліжко. Я спатиму, а ти розповідатимеш мені про тата...», не бачила, як брат зіскочив з ліжка, присів біля неї, задумався: «Лідо, скажи: щоб розповідати про тата, тобі треба побачити його?» Як не дочекався відповіді, відчинив двері кімнати і спокійно оголосив:

- Ліда пішла до тата. Коли вона повернеться, мамо?

Ангеліна зойкнула і кинулася до Ліди. Іветта пополотніла, учепилася за стіл, важко підвелася.

- Платоне, - усміхнулася, долаючи тваринний страх. - Допоможи мені, синочку, дійти до спальні. А краще піди туди і знайди мої... окуляри.

- Ти не відповіла про Ліду, - насупився Платон.

- Треба ж роздивитися... Іди. Скоріш... Мені потрібні окуляри.

Платон слухняно кивнув, поплентався до матиної спальні.

З його кімнати вискочила перелякана Ангеліна.

- Святі-грішні... Неприємна! Води відійшли...

Іветта зиркнула в бік спальні, стрімко подалася до няньки, ухопила за руку.

- Припини верещати, Ангеліночко! Ти налякаєш Платона! Я зараз зроблю йому укол. Хай краще спить. Викликай «швидку»! Негайно! Чого стоїш? Не вистачало ще, щоби Платон повернувся!

- А Стасові... дзвонити?

- «Швидку»!

- Зараз, зараз... - нянька вхопила телефон, побігла з ним на кухню: води, рушник, нашатир, «103» похапцем набирає. - Алло! «Швидка»?...

Якби нянька й зателефонувала до нової Лідиної оселі, Стаса однаково не застала б. Він повернувся близько дев'ятої вечора, коли «швидка» вже доставила Ліду до пологового будинку інституту педіатрії, акушерства і гінекології на Мануїльського, де за дзвінком Іветти найкращі з кращих терміново зібралися рятувати породіллю і плід. Спочатку затримався в супермаркеті. Накупив горілки і пива, бо «розписувати пульку» на тверезу голову його відучили ще в інституті. Потім заїхав за Олегом, приятелем ще зі студентських часів, - контакти рідко, але вже як контакти, то так потужно, що й перед смертю буде що згадати. З ним удвох - аж на Нивки. На Нивках брати Козелецькі. Якщо не п'яні чи у баб, то прекрасні партнери...Ян і Ярик Козелецькі цілком випадково виявилися тверезими і на місці.

На дев'яту вечора четверо окупували вітальню, покидали цигарки на стіл, наповнили чарки і збуджено проковтнули по першій у передчутті азартної безсонної ночі.

- Дружина не повернеться? - запитав Ян. Кивнув на нове, ще в целофані, ліжечко для немовляти, завалене пакунками з пелюшками-памперсами. Стояло посеред вітальні, чекало - постійного місця, теплого дитячого тільця.

- У матері залишилася, - відповів Стас, хоча й не був цього певен. Замислився. Вимкнув домашній телефон. І мобільний. Запропонував: - До десятої куримо на балконі. Після десятої Ліда точно не повернеться... Тоді можна і тут...

Перед світанком п'яний Олег здивовано подивився на недопалок у своїй руці, перевів погляд на дитяче ліжечко і запропонував:

- Стасе... Може, ми б тут не курили? Твоя Ліда ж вагітна...

- Вивітриться, - пробурмотів Стас, не відриваючи від карт зосередженого, напруженого погляду.

О сьомій ранку брати Козелецькі позичили в Стаса сотню на таксі, позабирали порожні гаманці й подалися додому: гра завжди закінчується разом із грошима. Олег зварив собі та млявому Стасові кави, повідчиняв вікна і вирішив перекантуватися в приятеля до восьмої, щоби просто від нього - на роботу.

- Ліді привіт, - сказав, коли вже йшов. - І телефони ввімкни. А що, як вона телефонувала?

- Не треба так перейматися через мою дружину, - роздратувався Стас. - Заведи свою і переймайся.

Але телефони ввімкнув. Зачинився у душі. Мужньо ганяв кров контрастом, аж доки не прийшов до тям і не повірив, що зможе дійти до «тойоти», сісти за кермо і без пригод дістатися до складів у Вишгороді, в одному з яких розташовувався офіс Дезінфікатора.

О дев'ятій ранку суперечливий - бездоганна борідка на пом'ятій пиці, дорогі парфуми впереміш із перегаром, що народжували апокаліптичні пахощі, - Стас вийшов із під'їзду і... наскочив на Ангеліну, яка саме бігла на нього.

- А... Добра пані, - набундючився. - Печива принесли?

Ангеліна вигнула вуста злою підковою і мовчки пішла на Стаса.

- Так, тітко... Не схожі ви на добру пані, - роздратувався Дезінфікатор. - Чого вам?

Ангеліна раптом схлипнула, перехрестилася, заколотила кулаками по Стасових грудях.

- Де ти був, Стасику?! Де ти був усю ніч, пройдисвіте?! Не міг Лідусю вчора почекаати трохи? Чи сам по ту ляльку кляту збігати? А? Сидить він весь час у машині, наче засватаний! Не заїде ніколи! Лідусі не допоможе! Оце на тобі гріх! На тобі! Я усю ніч телефонувала! Чому не відповідав?

- Спав...

- Ой, не бреш! Бог усе бачить!

- Тітко, я перед вами сповідатися не збираюся! Вас хто підіслав? Іветта? Я Ліді скажу - коли ще хоч раз...

При згадці про Лїду Ангелїна затулила рота рукою, захитала головою... Стас напружився, насторожено глянув на няньку.

- Сталося щось?

- Ти вже тримайся, Стасику... - схлипнула нянька. - Тримайся, дитино.

Стас пополотнів і протверезів одночасно.

- Де Ліда? - спитав тихо.

- У лікарні. Ще звечора відвезли...

- ...Що?

- Не знаю, Стасику! Їй-богу, не знаю. Іветта з нею поїхала. Ще не поверталася, а я ж біля Платосика... Оце заснув, а я до тебе, бо ж телефон усе мовчить, а ти, може, Лідусі тепер найбільше потрібний...

- Яка лікарня? - Стас відчув, як до очей підступають сльози. Смикнув головою, як той кінь.

- Інститут якийсь... На Мануїльського. Іветта наказала туди везти...

- Дякую, добра пані, - ледь зміг вуста розтулити.

Ангеліна дрібно-дрібно закивала, наче горох розсипала.

- Побіжу... Платосик сам... Ти ж ідь, Стасику! Поспішай! Бог дасть, усе добре буде. В Іветти такі зв'язки... Самі професори, мабуть, посеред ночі позбігалися... Урятують... Обох урятують... Бог милосердний! Нашу Лідусю за що карати? Нема за що! - побігла.

Стас задихнувся. Треба щось робити? А що? Хлорки би в ніс! Щоб аж трусонуло, аж сльози з очей...У лікарні? Добігалася! Братовим оргазмом блаженським переймалася, замість дитинку берегти. Жертівниця. Як була, так і лишилася рабою Іветтиною. Іветтиною - не його. Чи жива?... Якби все гаразд, Іветта на всю ніч синочка не кинула б.

Схаменувся. Побіг до «тойоти». Через увесь Київ за десять хвилин на Мануїльського домчав, бо - диво! - ні заторів, ні червоного світла світлофорів, наче хто зелену дорогу вистелив. Поки їхав, милосерднішим не став. Злість під кадик - усе не так! Усе! І як дитини вже нема, Лідина вина! Він і сам не хотів. Рано. Років би через п'ять-шість... Та коли в домі з'явилися смішні маленькі кофтинки, лялькові штанці, те ліжечко, коли зсередини Лідиного живота дитя штовхало його долоню, він розчулився і пройнявся... Так пройнявся! Навіть не уявляв тої дитинки, та ловив себе на думці, що з радістю виставить могорич рідні, похвалиться: «татко!» А вона...

Перелякана Ліда - перед очі. Стас учепився в кермо і злякався власних думок. А що, коли вона померла? Це ж йому що?... Назад до матері? У «хрущовку» на Троєщині? Іветта, стерво, квартиру йому не залишить... Хіба що немовля виживе...

- Чому я не сподіваюся, що вони обое живі?

А в голову - нові жахи. От вони обое живі. Ще не факт, що здорові. А що, коли та дитинка хвора? Такий собі другий Платон - ідіот, якого тримають за сімома замками і називають генієм? Тоді краще померла б. Він забере Лиду, і вони вдвох переїдуть кудись далі від Подолу... Може, за місто. Тільки б якнайдалі від Іветти.

- Ти... Ти, старе стерво, в усьому винна! - зі стогоном.

Машину лишив за квартал від пологового будинку. Ледь сунув: усе відтягував час, коли врешті доведеться зайти до прийомного відділення і запитати... Озирався, наче ось воно, спасіння. Урешті побачив біля входу рудого медбрата, що вийшов покурити, тицьнув йому десятку і попросив дізнатися про вагітну Вербицьку Лідію Петрівну.

- Учора ввечері привезли... Термін - сім місяців. Здається...

За п'ять хвилин зовсім безрадісний медбрат вискочив на поріг, і з його напруженого обличчя Стас зрозумів - добрих вістей не буде.

- Ваша дружина в порядку... Слабка, та загрози життю немає.

- А дитина?

- Гіпоксія...

- Жива?

Медбрат ніяково, наче перепрошував, усміхнувся, знизав плечима.

- Ні...

Стас розвернувся і мовчки пішов геть.

Приїхав додому. Зібрав пакети з дитячими речами. Жбурнув у відчинене вікно. Повикидав усе з кухонної шафки. Молоток вишукував. Знайшов. Пішов до вітальні й трошив дитяче ліжечко, доки від нього не лишилася купа трісочок, наче нерозпалене вогнище. Упав на підлогу. Плакав, аж попух. Скрутився клубком, наче його чоботами б'ють, і незчувся, як... заснув.

Ліда не знала - спить вона чи просто несила розплющити очі. Ледь помітна цівка ліків, у вену із крапельниці, подовжувала забуття. Там не було болю, страху, запитань. Тільки похмурі хворобливі фантазії: розбавлені чорним бляклі плями непевної форми мляво рухалися, жерли одна одну, але від того не жвавішали, не набиралися сили, а й далі так само повільно і невблаганно жерли наступну пляму... І кінця тому не було.

До просторої одномісної палати обережно ввійшла вимуштрувана медсестра. Вимкнула крапельницю. Схилилася до Ліди.

- Сонечку... Прокидайтеся... Треба прокидатися...

Торкнулася Лідиної щоки.

- Лідочко... Ви мене чуєте?

Ліда не знала - спить вона чи просто несила розплющити очі. До темних плям додався далекий, наче з околиць усесвіту байдужий жіночий голос. Хіба заради нього варто розплющувати очі? Ліда й без того чує.

Медсестра відійшла до вікна, дістала мобільний.

- Іветто Андріївно, може, не будити її поки? Ні, ще не прокидалася...Звичайно! Їй ще не повідомляли про втрату дитини... - заговорила в трубку.

Ліді почулося не «втрата»... «Страта»... І плями раптом виструнчилися, затремтіли, ніби злякалися. Жажнулася. Розплющила очі. Побачила спину медсестри і відчайдушно зажмурилася знову. Ні, ні!

Вона чула, як за медсестрою зачинилися двері. Повіки важкі... Плями вже чорні... Почуттів не лишилося. Простягнула руку, обмацала плаский живіт. Страта. Усе. Кінець! Нічого не вийшло. Ніколи в неї нічого не виходить

без маминої підтримки... І Стасової. Страта? А вона ж де була? Присутня ж мала бути... при страті. Пропустила... Нічого не бачила. Ніби й не було. Чому не обох?

Коли ближче до полудня знекровлена бідю Іветта Андріївна Вербицька повернулася з консилиуму, медсестра доповіла їй перед дверима Лідиної палати:

– Вона не спить, але... Ніяк не реагує...

– Плакала?

– Ні.

Іветта відчинила двері доньчиної палати й обережно, як на похороні, ступила всередину.

Ліда на ліжку – тінь пласка. Тьмяна, навіть губи посірішали. Сині очі ніби посивіли, – шкурки мишачі. У стелю, крізь стелю. У своїх жахах купається.

Іветта присіла на край ліжка, глянула на Лідин живіт, безпорадно відвела погляд. З чого почати?

– Лідочко...

Замовкла. Відстежила реакцію. Ніякої реакції. Обережно видихнула – розпач гнала геть. Зосередилася: вона – Вербицька, вона лікар, вона знайде слова... Спокійні, виважені. Здатні повернути Ліді бодай краплю світла.

– Я без тебе не зможу... – несподівано для себе прошепотіла вкрай розгублено, задихнулася на півслові – та що це вона?! Хіба це хотіла сказати?!

Не встигла закінчити фразу – що не зможе без Ліди впоратися з Платоном, – Ліда здригнулася. Простягнула до матері руки, зашепотіла – наче кров із судин вирвалася – слабко, відривчасто, гаряче.

– І я без тебе! І я! Я ніколи тебе не покину, матусю... Я завжди буду з тобою. Я сильна... Я швидко встану... Не хвилюйся за мене... Я в порядку... У порядку! Ще кілька годин, і я встану... Чи, може, спробувати зараз? Як думаєш? Я відчуваю, що зможу...

Замовкла раптово, ніби та кров у судинах скінчилася. Закліпала, схлипнула:

– А де Стас?...

– Поговорімо про головне, Лідочко... – обережно мовила мати.

Ліда завмерла. Руки під простирадлом – до живота. Мацає його, мацає. Брови звела, не словами – думками вголос:

– Так нема головного. Страта... Чому не обох? Ти мене забереш? Тут страшно, мамо. Страта... Де? Десь поряд? А потім – що? Куди? Хочу побачити...

Урвалося. Заплакала. Іветта Андріївна хитнулася, ніби перед нею хто сокирою розмахував, повільно поклатала руку на плаский Лідин живіт.

– Ти ще неодмінно матимеш дитину, Лідочко, – прошепотіла. – Донечку. Ще одна Вербицька народиться... Згадаєш потім мої слова...

Ліда вчепилася обома руками в Іветтину долоню і вже ридма. Тієї ж миті в палаті виникла медсестра, вколола снодійне. Спи, бідолахо... Ще встигнеш сльозами вмитися.

Наступного ранку, коли медсестра знову з'явилася в палаті зі шприцом і попросила пацієнтку випростати руку, Ліда сховала руку під простирадло і досить упевнено сказала:

– Не треба. Облиште мене...

Медсестра вимелася, та не минуло й хвилини, як двері знову відчинилися, і Ліда наперед знала: зараз прибіжить лікар чи навіть завідувач відділення, почне обережно, але настирливо доводити, що треба зберігати здоровий глузд, лікуватися...

Проте до палати увійшла Зоряна Шошак.

– Віг мій! Пані Лідо... – тільки й змогла прошепотіти вражено.

Ліда так зраділа, ніби їй хто кусень свого щастя відламав. Уразилася – що ж це? Вона може радіти? Тепер? При власному пласкому, порожньому животі? Простягнула до Зоряни руки, мовляв, сідай, сідай... І раптом мовила:

– У мене є брат... Уся справа в цьому. Розумієш, Зорянко?

Зоряна збентежено знизала плечима й сказала:

– Не розумію...

Було в Ліді дві таємниці.

Одну з них вона сама намагалася забути – раз і назавжди. Про другу – дивного брата Платона – розповідати будь-кому раз і назавжди заборонила Іветта. І що старшою ставала Ліда, то вагомішими здавалися їй материні аргументи: чужі люди ніколи не зрозуміють і не підтримають відчайдушного бажання родини вберегти Платона від підступності світу. Та того дня, прикута до ліжка не болем – горем, вона раптом, несподівано для себе, заговорила про Платона.

Він народився, коли Ліді виповнилося дев'ять.

– Щастя час! – усміхнулася.

Вона так раділа, що няньці Ангеліні часом вартувало нервів відігнати дівчинку від немовляти. А мама, навпаки, усіляко заохочувала доньку турбуватися про брата. Тільки вимагала мити руки, перш ніж торкнутися малюка, і казки поперечитувати – щоб переповідати їх, а не з книжки читати.

Спочатку аргумент «Платонові так буде краще» дівчинка сприймала безоглядно. Найменший. Крихітка дорогоцінна... Якби не він... Мама все казала: «Ми народили Платона тільки заради тебе, Лідочко...»

– Заради вас, пані Лідо? – перепитала Зоряна.

– Так, так! – Лідині очі заблищали. Ну що ж тут не зрозуміло? Мама... І тато... Вони не хотіли, щоб Ліда лишилася самотньою в цьому безжальному світі. Як же треба любити свою доньку, щоб у сорок два роки, при

сумнівних прогнозах і непевному здоров'ї, зважитися народити Платона. Мама зважилася. І що старшою ставала Ліда, то чіткіше усвідомлювала, скільки жертвності й любові у маминому серці. І скільки нездоланної сили.

Усе змінилося, коли Платонові виповнилося три роки. Те, що раніше видавалося дитячими примхами, вередуванням чи пустощами, раптом виявилось безжальними рядками діагнозу.

Ліда добре пам'ятає той день. Мама повернулася додому раніше, ніж зазвичай: задихалася від люті, ледь стримувалася, наказала Ангеліні подати склянку води, зачинилася з татом у кабінеті. Сталося щось надзвичайне! Щось жахливе і несподіване, бо ніколи раніше Ліда не бачила маму такою розгніваною і водночас безпорадною. Перелякалася до уссячки, ніби вона всьому виною, і, хоч хотілося бігти геть, стисла кулачки й обережно підкралася до татового кабінету. Причаїлася біля причинених дверей.

– Івушко, цього робити не можна... – Почула збентежений голос батька.

– Ти жартуєш, Петю?! – У маминому голосі гартувалася сталь. – Ці бовдури не в змозі відрізнити розумову відсталість від педагогічної запущеності. І я повинна покладатися на їхні висновки?!

– Але ми не можемо просто заплющити на це очі.

– Я бачу чіткіше, ніж коли-небудь! Я не віддам Платона в руки експериментаторів від медицини! Ми самі вилікуємо його. Я і ти. Чим більше я думаю про поведінку Платона, тим більше переконуюся: мова не йде про психічні розлади. Наш хлопчик просто... геній. Він надзвичайний! Йому необхідне унікальне оточення. Любов. І трохи ліків.

– Йому потрібен лікар, – прошепотів тато.

– Я лікар! – відрубала мати.

– Але ж діагноз!.. Може, у лікарні...

– Який діагноз?

Ліда затамувала подих і обережно зиркнула в щілину причинених дверей. Мама стояла посеред кабінету, збуджено дивилася на розгубленого тата, із холодною люттю рвала на дрібні клаптки папірець із печаткою...

– Що з вашим братом, пані Лідо? – У Зоряних очах співчуття, у голосі – нотки професійної зацікавленості.

– Він дивний. Дивний і милосердний. Поряд із ним душа відпочиває, – усміхнулася безпорадно. – Усе життя намагаюся його зрозуміти, але мама...

Мама – беззаперечний авторитет. За все життя вона дозволила собі лише дві години розпачливих емоцій. Коли мама вийшла з татового кабінету, Ліда не помітила й тіні розгубленості, але її рішучість лякала не менше: бо не лишала вибору. Нікому! Та Ліду хвилювало інше. Вона бачила в маминих очах хрест всепоглинущої жертвності і ладна була сама на той хрест, аби тільки мамі стало хоч трохи легше. Треба погратися з Платоном? Залюбки. Вчасно дати пігулку? А можна, Ліда дасть? Ліда теж стане лікарем і обов'язково вилікує брата, а зараз буде медсестрою при мамі-лікарі, бо мама, певно, точно знає, як лікувати Платона.

– Твій брат не хворий, Лідочко! – так жорстко мовила якось Іветта, що Ліда знову перелякалася.

– А який? – прошепотіла напружено. Клялася ніколи не розпитувати маму, бо ж то рана, але питання лізли собі на язик. Не втримати...

Іветта Андріївна саме сиділа біля Платонового ліжка. Ніби охороняла спокійний сон сина. Усміхнулася. Огорнула його ніжним поглядом.

– Надзвичайний і беззбройний... Як крапля роси... Скарб світу, якого світ не оцінить ніколи... – Глянула на доньку. – Тільки ми... Так, Лідочко?

– Я дуже... Дуже, дуже люблю Платона... – перелякалася Ліда ще більше.

І як його не любити? Красивий – ангел, тихий, довірливий, як те щеня. Що йому не скажи, робитиме. Скажеш «іж!» – ість, «спи» – очі заплює, «сиди» – ніжки помліють, а не встане. Тільки терпіти не може білі серветки та взуття. Уже і п'ять, і шість рочків, а не вдавалося умовити хлопчика черевички взути. Воно не плакало... Зблідне, оченята підкотить, ніби повітря катма, не пручається – ні, тільки тремтить і пальчики на ногах зціплює. Ще мить – і зомліє. Поки малий був і літо, Ліда підхоплювала брата на руки, і вони з батьками їхали в парк чи на берег Десни. Платон босоніж тупцював по зеленій травиці чи золотавому пісочку, а якось, коли йшов по піщаному деснянському берегу, так і забрів у стрімку річку. До пупа встиг зануритися... Отак! Відволіктися – годі й мріяти. Узимку Іветта Андріївна наказувала тричі на добу провітрювати Платонову кімнату, бо жодні вмовляння й обіцянки не могли переконати хлопця взутися. Ніби прокляття якесь у тих ногах. Ніби не підуть у черевичках. Новенькі чобітки так і сяяли шкіряними носачами до весни, поки практична Ангеліна не відносила їх на базар, щоби продати задешево, а восени купити нові, більшого розміру.

Удома – простіше. Читати навчився – і п'яти не мав. Усядеться, обкладеться книжками та олівцями, читає та домальовує то тулуба колобкові, то рудому лису легкі крила, то велосипеда жадібній старій бабі з «Золотої рибки».

– Нащо бабі велосипед? – Ліда йому.

– У діда єдиний варіант вижити – відіслати бабу в далеку путь, – спокійно відповідав Платон.

– Мій хлопчик надзвичайний... – гірко і гордо промовляла Іветта, коли Ліда розповіла їй про одкровення шестилітнього на той час брата.

Ліда кивала, швиденько зникала у своїй кімнаті, бо ще один прискіпливий мамин погляд, і вона не втримається, розповість, що давно вже використовує надзвичайні здібності брата: хлоп'я легко вирішує для сестри домашні завдання з алгебри й геометрії.

Дивний! Він переносив математичну конкретику на спілкування з оточуючими, без роздумів виконуючи все, що йому кажуть: пив пігулки і підставляв руку під голку шприца, ів, спав, акуратно складав свої речі, навіть черевички, які ніколи не взував, і годі було гадати – подобається йому це чи ні, бо довірливий вираз ніколи не зникав із його обличчя.

Надзвичайний! Він вражав геть неординарними роздумами і висновками щодо прочитаного, побаченого по телевізору, ніби усе це – з іншого світу, до якого він не має жодного стосунку, у якому ніколи не з'явиться, за яким просто спостерігає, а тому й може собі дозволити міркувати про нього. Кареніна – егоїстка, не здатна вгамувати чужий біль, перспективи Америки

- у поверненні до цінностей древніх тубільних цивілізацій, Чорне море в майбутньому стане озером, а поліграф, тобто детектор брехні, й алкоголь, якщо вдуматися, практично те саме, і це розуміли ще древні: in vino veritas!

- Він ходив до школи? - спитала Зоряна.

- Босоніж? Та й для чого? Платон знає більше за мене, хоча я закінчила школу з медаллю, - кволо відповіла Ліда. - Школа?... Атестат є. У нього взагалі є все - і медична картка без хвороб, і атестат. Мама... Мама потурбувалася...

- Невже ваш брат, пані Лідо, вісімнадцять років фактично провів у чотирьох стінах? - обережно запитала Зоряна.

- Улітку батьки переселялися за місто... Заради Платона. Купили хатинку на околиці маленького села... - усміхнулася сентиментально. - Ліс, луки... Щоранку Платон біг через садок до паркана, відразу за яким - поросле бур'яном поле, туди приходив кінь... Ми не знаємо, чий то був кінь і звідки він з'являвся, та, варто було комусь із нас наблизитися, кінь стрімголов мчав геть.

- Ви...

- Ми були поряд. Боялися за Платона... Одного разу він спробував сісти на коня, а це було геть небезпечно... Тепер от думаю, може, хай би сів...

А потім кінь зник. Не приходив, і все тут. Ліда з батьками ноги позбивали - все шукали... Ангеліна навіть приводила сусідську коняку, та Платон тільки глянув на неї байдуже, закам'янів, так і просидів біля паркана до ночі. А за тиждень несподівано помер тато... Усе життя хвилювався, аби не зашкодити синові, а помер у нього на руках, бо мама того дня проводила консультації в лікарні, а Ліда з Ангеліною все шукали того коня, хай би він згорів. Коли додому повернулися, академік уже й охолов на підлозі. Поряд корчився в судомач Платон. І хоч розірвися - чи по батькові голосити, чи брата рятувати.

Не встигли оговтатися - у Платона почалися підліткові гормональні сплески. Хлопчик дорослішав... Дуже страшно! Раніше взуватися не бажав, тепер від того одягу - як чорт від ладану. Збуджувався, тільки-но тканина торкалася до голого тіла, тремтів, ніяковів, кидався ховатися...

Мама відреагувала миттєво. Досить свіжого повітря! Додому! Чотири стіни - цілий світ: звичний, турботливий, безпечний. Змінила схему лікування, запровадила новий режим для врівноваження нервової системи сина - спокій, більше спати, ніяких зайвих емоцій і вражень. Та невдовзі ліки вже не допомагали.

- І тоді настав час гумових потвор... - прошепотіла Ліда.

Ангеліна хрестилася і плювалася одночасно, проте хазяйчине завдання виконала: накупила мішок гумових жінок, власноруч їх надувала і зберігала в замкненій комірчині, щоб у «час X» швиденько підкласти під бік збудженому Платону. Згодом навчилися відрізняти звичайне збудження від статевого, потроху знову привчили хлопця до одягу. Життя увійшло у нову, та все ж сталу колію. Та того вечора, коли дощ із вітром закрутили свої забави, Ангеліна кинулася до комори й остовпіла - гумові потвори закінчилися, а за новими...

– Я побігла... Мама... Мамі не можна хвилюватися, та й вона не змогла б так скоро... А треба було скоро... Ангеліна Платона вгамовувала... Я надто поспішала... Надто... Це небезпечно... Я розуміла...

Замовкла.

– Стас не приходить... – сказала раптом.

Стас щоранку сідав за кермо, чимдуж гнав «тойоту» до пологового будинку, залишав її за квартал, телефонував на мобільний уже знайомому медбратові, і за десять хвилин у непримітному закутку той передоповідав Стасові новини про Ліду. Учора не їла, а сьогодні відмовилася від крапельниці, мати щодня приходить, якась витончена пані носить помаранчевий фреш... Стас слухав, кидав нервовий погляд на вікно другого поверху, де, за словами медбрата, лежала Ліда, намагався вмовити себе піти до дружини, та ноги не несли.

– Лікарі що кажуть? – допитувався.

– Дратуються... – обережно доповідав медбрат.

– Чому?

– Бо таких, як ускладнень немає, зазвичай на третій день виганяють, а твоя дружина... непроста. Матінка її, мабуть, впливова персона... Приходить і спочатку влаштовує лікарям перевірку: які ліки давали, чому те чи се не зробили... Ну, тим не подобається...

– Довго ще лежатиме?

– Завтра по обіді випишуть! – повідомив медбрат через сім діб після трагічного дощового вечора.

Завтра... Стас повернувся додому, упав на підлогу біля розтрошеного дитячого ліжечка, поставив поряд пляшку горілки, немалу чарчину. «Твоя дружина... непроста», – згадав слова медбрата. У тому-то й річ – непроста. Була би простою, мізків би не парив! Плюнув би і пішов геть. А... не хоче! Може, це і є любов?

Задумався. Відкоркував пляшку. Налив першу порцію... поліграфа – «стимульнув» думки врешті стати відвертішими.

Любов?... Певно, певно... У тринадцять років він сховався в тумбі для постільної білизни. Тумба стояла у маминій кімнаті біля дивана і саме сюди старший брат привів сусідську Інку, замкнувся, хоч під дверима тупцювали братові друзі, грюкали у двері і вимагали відчинити. А брат сміявся, у запалі повалив Інку на диван, швиденько зірвав із себе штани, а з Інки – тоненькі трусики, вигинався на ній так звабливо і збудно, що Стас губи собі обкусав у тій тумбі, підглядаючи у щілинку. А потім... Коли, – якщо вірити кіношним нюням, – коханці розслаблено відкидаються, блаженно всміхаються і чомусь конче хочуть закурити, брат раптом підхопився, рвучким рухом шарпонував до себе дверцята тумби і наказав Стасові:

– Вилазь уже, малий... Іди... Спробуй.

Інка витріщилася, безсоромно розсілася на дивані.

– Так, я не зрозуміла.

- Інко, блін! Ти ж не хочеш, щоби мій малий почав із якоїсь шалави, замість порядної дівчини... - пояснив брат.

Підштовхнув збудженого Стаса.

- Дідько, Стасе! Штани зніми...

Інка скептично зиркнула на малого:

- Ти слова про любов знаєш чи тільки віршики про золоту осінь?

- Знаю... - збентежено пробурмотів Стас.

Інка упала на диван і наказала:

- Тоді шепочи... «О моя солоденька... Моя крихітко... Моя любов...»

Стас уперше вивільнив сперму не в кулак чи в рушник у ванній. У справжнє жіноче тіло. Думки складали протокол події... Ага! Так он воно як... Справді - солоденька... Крихітка... Божевілья, пристрасть, принада... Доступна, норовиста, принцеса і шльондра... Яка завгодно! Тільки не любов! Ні! Не любов.

Любов - однокласниця Янка Бородіна. Розумна, вродлива, пихата і недосяжна. Коси ніколи не заплітала. Учителі обережно натякали її батькам, що у школі треба бути скромнішою, та Янка однаково ходила з розпущеним волоссям, а бути категоричними із заможними Бородіними у вчителів не виходило. Янка собі ціну знала. І Стас їй ціну розумів. Красивих і розумних - досхочу. Цілувалися під парканами, у кіно та на пляж разом бігали... А Янка - інша. Янка Бородіна ніколи на нього не гляне. Вона влітку до Європи їздить, а Стас - до бабці в село. У неї ланцюжок із білого золота і хрестик із діамантами. Вона в оперу ходить. І до філармонії! Вона Роберта Бернса цитує... І про що після цього мріяти? А мріяв потайки тільки про Янку. Так мріяв, що й сам вірші на обкладинці зошита написав:

«Я ніколи тебе не згвалтую.
Не тому, що не хочу тебе.
А тому, що люблю тебе, Янко!
І любов моя ніколи не помре!
Щоб ти знала, моя королево,
Я з тобою хочу поряд бути.
Щоб ти просто зі мною розмовляла,
А про свою ти Європу забудь!»

Отак і мріялося. Не завалити на диван, як сусідську Інку, не цілуватись у шкільному туалеті, а просто щоби вона глянула на нього, іти поряд, слухати її, дивитися на неї і нічого не вимагати взамін. Ну, бодай попервах...

Стас пригадав однокласницю, сентиментально всміхнувся... Дідько... Де вона тепер, Янка Бородіна?... Перша любов не забувається, кажуть.

Вирішив ще поліграфнутися. Проковтнув другу чарчину. От дивно... Скільки жінок пройшло через його руки, а декілька - навіть у серці потопталися, та жодна не розбурхала його почуттів так, як Ліда...

Тоді, чотири роки тому, він приїхав до звичайної районної поліклініки, бо один із його агентів дізнався, що в поліклініці закінчуються засоби гігієни, і Стас вирішив сам власноруч втхати медикам прострочений

санітарний гель для рук. Зайшов до приймальні головного лікаря і побачив тендітну чорноволосу дівчину у дорогій... дуже дорогій сукні. І надто стильних, щоби бути дешевими, черевичках. Вона стояла біля вікна, зосереджено гортала блокнот. А коли озирнулася... Стас раптом розгубився, ніби опинився в «тарілці» прибульців, із якими встановлювати контакт – те саме, що в долоні вирощувати кактус. Зніжковів: звідки вони беруться, такі жінки? І слова не вимовила, тільки глянула, а Стас уже розуміє – прірва. І все в тих очах можна прочитати без слів: вихована, освічена, розумна, упевнена, красива і бездоганна, багата... Сукня з Лондона, взуття, певно, у Відні купує. Недосяжна! Янка Бородіна! Тільки на десять років доросліша. І з блокнотом.

Дівчина згорнула блокнот, привітно запитала:

– Ви до головного? А він поїхав... Буде по обіді...

– Тобто... Устигнемо пообідати? – несподівано для себе зухвало запитав Стас. – Ви якій кухні надаєте перевагу? Упевнений, що італійській.

Дівчина здивовано підняла брови... Стас не став чекати ляпасу – зверхньої відмови. Спокійно! Йому вже давно не тринадцять. Йому двадцять шість, і підліткові комплекси не заважають, навпаки, жадають викорінення безапеляційними перемогами над янками і такими, як вона. «Хай ти не про мене, красуне, але сьогодні ти пообідаєш зі мною!» – занервував.

Усміхнувся. Витяг із кишені дорогий мобільний.

– Розподіляємо обов’язки! Ви вказуєте маршрут. Я викликаю таксі. Ви замовляєте страви... Я плачу! Поїхали?

Вона якось дивно всміхнулася і м’яко відповіла:

– Не треба таксі... Я на машині...

Лясь! А він хотів без ляпасу... Дзуськи! З такими без ляпасу – ніяк! Такі – слово, мужику – пригинайся. Зараза! А в Стаса – тільки на півкитайця-«черрі» відкладено. Він сидів поруч із дівчиною в салоні новенької «тойоти», у душі не кішки – екскаватор! І думки ж такі правильні: зараз панночка завезе його до такої ресторації, де чашка кави двадцять баксів... «Я плачу!» Ідіот! Попхався за межу! І якого біса його понесло в ту поліклініку, де вона... Що вона там робила? Їй на вигляд не більш як двадцять.

– Двадцять три. Після університету працюю в поліклініці, – усміхнулася Ліда. Додала з гордістю: – Уже третій тиждень. А ви...

– А я – четвертий! – відповів. – ...Рік. Допмагаю медикам зберігати стерильними руки, інструменти, приміщення і... взагалі практично все!

Розслаблено відкинувся на спинку крісла. Полегшено всміхнувся. Пронесло! Дівчина привезла його до грузинського ресторанчика на Подолі, хоч і недешевого, та цілком по кишені Дезінфікатору. Собі замовила тільки легкий зелений салат і склянку боржомі. Делікатна? Не хоче випробовувати міцність його гаманця чи... Крадькома глянув на дівчину – у чому каверза? Він нутром відчуває: вона інакша, апіорі не може бути такою м’якою, привітною і беззбройною. Ага! Виховання. Не дозволяє собі поставити чоловіка у неякове становище. Цікаво: якби вони зустрілися знову, вона б так само аскетично жувала салат чи обрубала б найменшу надію одним ковтком бордоського гран-крю «Мутон Ротшильд» урожаю 1945 року вартістю понад двадцять тисяч євро за пляшку?...

Стас завівся. Стас захотів зрозуміти: на скільки зустрічей зі звичайним хлопцем із Троещини стане шляхетної панянки, та з кожним новим побаченням усе більше й більше проймався чарами м'якої Лідиної привітності і бездоганної стриманості. Дідько, як... Як вона примудряється не помічати його демонстративно-правильної мови, у якій нема-нема та й прослизне неоковирне слівце з околиці, його ледь прихованого нудьгування біля полотен сучасних художників. І той Шнітке... Стас чув про Ніцше, а Шнітке – це що таке?...

– Поважаєш філософію? – запитав.

– Можна сказати і так, – відповіла ухильно. – Захоплююся його «Життям з ідіотом».

– Книжка? – спробував угадати.

– Музика, – обережно, а в нього аж шока почервоніла – ляпас, ляпас! Уточнила, ніби перепросила: – Опера.

Глянула на нього, поспішила виправдатися:

– Але лібрето писав Віктор Єрофеев!

Стасу стало кисло в роті – а хто такий Єрофеев?

Після тієї розмови він повернувся до маминої квартири на Троещині розлюченим вкрай. Так, усе! Досить! Досить удавати, що вони одного поля ягідки. Вона, певно, із білою серветкою за стіл сідає, не вміє підвищувати голос і читає перед сном щось без ілюстрацій. Треба визнати – вона перемогла. Без пихатих відмов і зверхнього погляду довела: Стас ніколи не стане їй рівнею. І справа не в грошах. Серед багатих ідіотів повно – як штучних діамантів у ювелірному салоні. Сяяти сяють... Ні, справа не в грошах. Поруч із Лідю Стас хронічно відчуватиме себе гіршим. І, поки стосунки не зайшли далі палких поцілунків – треба ставити крапку. Якщо він, звісно, себе поважає!

Думка ця так підбадьорила Дезінфікатора, що він навіть збігав до сусідської Інки, за п'ятдесят гривень швиденько здихався сперми і, як це роблять у кіношних нюнях, закупив у її постелі. Міг собі дозволити. Тут він був першим... Тут не треба читати Шнітке і слухати Єрофеева! «Тут... лайна по вуха! Тут дихати – смородом! Що я тут роблю?!» – вразився. Гидливо тикнув недопалок Інці в зуби і – розлючений ще більше – вискочив на свіже повітря. Сів на повалений паркан біля школи і раптом, як у далекому дитинстві, подумав, що не хоче ставити крапку, що насправді йому від Ліди нічого не треба. Ну, бодай попервах... Просто – йти поруч, слухати її голос, дарувати квіти, дивитися, як червоніють її щічки і блищать глибокі сині очі, коли він обережно веде долонею по її лицю і лише одним пальцем торкається вуст...

Серце защемило, логіка відмовилася окреслювати шляхи. Любов, хлопче. Це любов... Ти ж не дурний, усе розумієш... Усе! Що тобі начхати на сучасне малярство, Єрофеева, Шнітке і всі його фан-клуби... Що тебе ніколи не зацікавить нічого з того, чим живе вона, – але що з того, коли ти сам без неї... не хочеш! Ліда... Стас аж смикнувся на паркані. Ухопити би за волосся однією рукою, другою вчепитися в шию і душити, поки з неї не вичавиться уся та лабуда і не залишиться саме голе, трепетне тіло. До якого він, до речі, ще й не торкався... «Можливо, коли я врешті пересплю з нею, все інше не матиме значення?» – ухопився за соломину.

Наступного дня купив величезний букет білих троянд. Поки чекав біля поліклініки, поколов усі пальці, вчасно додумався обламати колючки і,

коли Ліда з'явилася на порозі, подарував їй уже беззбройні і від того ніби несправжні квіти.

– Сьогодні надзвичайний день, – сказав, хоча день був звичайнісінький. – І ми проведемо його надзвичайно, Лідо. Навіть не намагайся вгадувати.

– Мама запросила нас на обід, – розгубилася.

Стас ледь на ногах утримався від чергового ляпасу. Що за маячня?! Він заплатив за номер у пафосному столичному готелі. Шампанське, ананас і несподіваний секс. Час, люба. Не діти. Яка мама?! Вона що – помирає?

Іветта Андріївна ще під час першої зустрічі вразила Стаса більше, ніж розкішні апартаменти Вербицьких. Було в ній стільки ж породистості, скільки у лорда Байрона вкупі з його ньюфаундлендом Ботсвенном. Холодна стриманість, м'які рухи і жести, словесно вибудована межа – залізна клітка норм і правил.

Цього ж разу варто було Ліді випурхнути до кухні, як Іветта Андріївна вразила Дезінфікатора ще більше.

– Лідочка, наскільки я розумію, зі своїми почуттями визначилася... – беземоційно повідомила Стасові. – Зі свого боку хочу оголосити вам, молодий чоловіче, власну позицію. Якщо ви найближчим часом покличете Лідочку не «в поля для закоханих», а до законного шлюбу, я подарую їй двокімнатну квартиру площею не менше ста квадратних метрів, а особисто вам – сто тисяч доларів готівкою для розвитку вашого вкрай важливого для медицини бізнесу.

Стас так розгубився, що навіть не встиг усвідомити силу чергового ляпасу. А Іветта вела далі:

– Натомість чекаю від вас... «А»! Конкретної відповіді протягом найближчої доби. Якщо вона буде ствердною, то... «Б»! Ви обіцяєте лише дві речі: зберегти в таємниці цю розмову і ніколи не втручатися у звичний режим нашої родини. Це все, молодий чоловіче.

Стас відчув себе комахою. Мізерною підлою тварюкою, яку тільки-но розмазали по підлозі до кишок і попросили триматися гідно, хоч та гідність була десь там – серед кишок!

Смикнувся. Вишкірився.

– «А»! Прошу не звертатися до мене – молодий чоловіче. У мене є ім'я! «Б»! Я люблю вашу дочку, а не її фінансові перспективи. Це все.

– Поздоровляю з правильним і швидким рішенням, молодий чоловіче, – відповіла незворушна Іветта. – Сподіваюся, ви станете частиною славної родини Вербицьких.

Наступного дня в кабінеті дільничного терапевта Стас Скакун запропонував Ліді Вербицькій руку і серце.

Купився? Він до ранку голову ламав, ніяк не міг збагнути, що робити. Ні! Не з Лідою і майбутнім одруженням. Тут – полудень, ясно. Ліда сама по собі суперприз, якого він мало сподівався. Він хоче бути з нею. Він і сам планував... Може, не так одразу, але в найближчому майбутньому... Та тепер, коли його підхльоснули, як ліниву коняку, і пообіцяли засунути у пащу моркву, щоби швидше рухався, Стас розгубився: одруження скидалося на підкуп.

Замислився. А чого нервує? Чого хотів? Оженитися і привести молоду дружину до матеріної «хрущовки» на Троещині? Чи, може, переїхати в апартаменти на Подолі під бік Іветти? Якщо відкинути менторський тон Лідиної матінки і це ідкє «молодий чоловіче», то по суті вона просто повідомила майбутнього зятя про придане, що дає за дочкою. І що в тому поганого? От якби Ліда була страхіттям і дурепою, ідіоткою, яка не знає, хто такий Шнітке, а йому за таку дружину пропонували б мільйон і півцарства, отоді це був би підкуп, підлість і суцільна ганьба. До того ж він гідно поставив на місце королеву-матір. І чітко відповів: йому нічого не треба! Він любить Ліду, а не її... Сто тисяч? Дуже вчасно. Можна розширити складські приміщення. До того ж, якщо тягти з одруженням, Іветта подумає, що він пустопорожне базикало, а не людина слова. І жити вони будуть окремо. Ніхто очі не мулятиме. Якщо ж Іветта розіграла його і ніяких ста тисяч він не побачить, це тільки підтвердить – ним рухає любов... Любов. Зрадив: треба одружуватися! Якнайшвидше! Щоб ти пропала і більше ніколи не з'являлася, Янка Бородіна! Ти більше не уособлення мрії. Ти відтепер – ніхто. Скакун бере Вербицьку! Вона, здається, крутіша за Бородіну!

...Стас згадав лагідні Лідині очі, налив у чарчину.

– Чому ти не сирота, Лідо? – спитав, дивлячись на розтрощене дитяче ліжечко.

Випив. Згадав, як у першу шлюбну ніч уніс Ліду на руках до цієї вітальні – щасливу, неймовірно легку і красиву в невагомій весільній сукні. Як слідом ішли Іветта, Стасові сестри... Несли пакунки з подарунками. Покидали їх на диван. Задки, задки...

– Молодий чоловіче, цей подарунок покладіть у надійне місце, – сказала теща і показала на кольорову паперову торбинку, у які зазвичай кладуть покупки в бутиках.

Він напружився, мовчки кивнув у відповідь, щоб не зірватися, не крикнути: «Який я тобі "молодий чоловіче", стара ідіотко! У мене є ім'я, щоб ти...» Обережно посадовив Ліду у крісло, поніс пакунок до спальні.

Розгорнув. Усміхнувся. Сто тисяч. Можна не рахувати. Дякую, теще! На цьому твоє втручання в сімейне життя дочки закінчується. Стас потурбується, щоби ти якомога рідше з'являлася в цій, новій, квартирі. Ліда допоможе. На питання «я чи твоя мама» вона без вагань відповіла йому ще до весілля: «ти, тільки ти...»

...Стас випив, гірко посміхнувся. «Збрехала ти мені, дівчинко! А як подумати – чи твоя вина?» Стасові вистачило лише раз побачити голого сплячого Платона, щоби прозріти... Щоби вразитися, перелякатися, бігти геть, ніби зараз до кімнати мала зайти Іветта, прикувати його поглядом до такого самого ліжка і навіки замкнути в чотирьох стінах без судів, вироків, діагнозів і... ключів від дверей. Не знати, не чути, не допомагати в тому, чого мізки нормального хлопця з Троещини зрозуміти і виправдати не можуть! Хай самі вошкаються зі своїм Платоном, тільки так, щоби Стас про це – ні сном, ні духом.

Та самого бажання не чути і не знати виявилось замало. А коли Ліда завагітніла, довелося ще й допомагати – то підвозити дружину до матеріної квартири на Подолі, то посеред ночі зустрічати в Борисполі літак із Парижа, яким хтось зі знайомих передавав ліки. Стас скреготів зубами, але підвозив, зустрічав... Робив усе, що не віщувало зустрічі з ненависною Іветтою. Не допомогло! Виходить, дарма колупався в Інтернеті, аби дізнатися, хто такий Шнітке?... Та ні! За це варто поборотися!

Дезінфікатор прикінчив пляшку і нарешті усвідомив, що геть не думає про дитину, якої в нього вже не буде.

Зоряна зайшла до просторої палати в той час, коли Ліда непевними рухами стягала нічну сорочину, надягала новенькі – мати передала – брюки і блузу. Поверх – жакетик з альпаки. Погано виходило. Ніби ватяна лялька повірила, що має кістки.

– Дайте допомогу вам, пані Лідо, – не втрималася Зоряна.

– Ні, Зорянко. Я в нормі... Ти, прошу, глянь у вікно. Хтось би мав за мною приїхати...

Зоряна підійшла до вікна, глянула на порожній двір.

– Я відвезу вас додому, пані Лідо. Ходімо... Надворі справжня золота осінь.

Ліда вийшла на поріг лікарні, вдихнула прохолодне повітря. «Життя...» – усміхнулася зачудовано. У червоному листі сонця з вітром намішано, голі гілки на тлі неба – ієрогліфами про незвідане, хмари свої химери вигадують. Сходами – у те листя, вітер... А далі куди?

Озирнулася розгублено: метрів за тридцять праворуч від порогу лікарні стояла «тойота»...Стас?

Ліда задихнулася. Стиснула кулачки, повільно пішла до чоловіка.

Кроків п'ять устигла ступити, коли з іншого боку у двір лікарні ввірвалося таксі. По гальмах! Ліда мимоволі озирнулася... З таксі вийшла Іветта, холодним поглядом проштрикнула Стаса, незворушно застигла біля автівки.

Ліда зупинилася, безпорадно тіпнулася – до Стаса... до матері...

Вони нічим не допомагали. Ні жестом, ні словом. Здавалося, взагалі забули про Ліду, про саму причину, яка поклала її на лікарняне ліжко. Дивилися крізь неї – голками крізь тонку матерію, тягли до себе могутніми, як ненависть, поглядами.

Ліда притисла кулачки до грудей, сіпнулася до Стаса.

– Стасику... Почекай. Тільки хвилину...

Заспішила до матері. Не бачила, як чоловік скреготнув зубами, рвучко розчахнув дверцята «тойоти». Підбігла до Іветти, обхопила руками її плече. Притулилася, зашепотіла:

– Я сьогодні ж провідаю Платона, мамо. Сьогодні ж увечері буду у вас. Дякую за все, мамо...

І гайда до «тойоти». Добігла, коли Стас уже вкормовував із лікарняного двору.

– Стасику, Стасику... – стукала у скло.

Автівка рвучко зупинилася. Ліда непевним рухом відчинила дверцята, сіла поряд із чоловіком. Він мовчки запустив двигун. «Тойота» помчала геть із лікарняного двору.

А на порозі... з пакетом Лідиних речей стояла ошелешена Зоряна.

– Пані Лідо... – тільки й змогла прошепотіти.

Ліда ввійшла до вітальні й побачила розтрошене дитяче ліжечко. «Бідний Стас... – заплакала подумки. – Бідна я... Бідні ми, нещасні...» Притулилася до стіни, та застигнути надовго не вийшло – слабкі ще ноги тремтіли. Опустилася в крісло. Навіщо він розбив ліжечко і лишив посеред кімнати? Він... не змирився з утратою? Не простив? Покине?

Стас замкнувся у ванній, – довгу годину все товкся, шукав діла. Поголився. Заліз під душ. Дер жорсткою мочалкою тіло, наче до кісток треба. Він хоче... Хоче зберегти Ліду! І всі ці дні, поки її не було поруч, поки сам по собі... Так чітко уявив: він забере її додому, вони поплачуть разом – він і до ванної зараз ускочив, бо раптом відчув, як сльози підступають! – а потім обніме і скаже, що готовий боротися за них обох. Хай Ліда просто довіриться йому. І все вийде. Та коли на лікарняному дворі побачив Іветту – плани хитнулися під її холодним поглядом і завалилися, коли Ліда побігла не до нього – до матері. «Усе марно, марно...» – дратувався і все дер мочалкою голе тіло.

Урешті сів на унітаз і закурив.

«Чого я з нею панькаюся? – ухопився за злу думку. – Нащо її обнімати, умовляти і щось доводити? Надто розумна і делікатна? Маячня! Силу всі поважають. – Став перед нею... Категорично: – Я зможу забути про те втрачене дитя, якщо ти забудеш, що в тебе є мати. Тому що твоя мати – божевільний упир, і я не збираюся й далі спостерігати, як вона смокче з нас кров! І повір, Лідо: я більше не дозволю навіть згадувати про Іветту Андріївну Вербицьку!»

Збадьорився. Покинув прихисток у ванній. Зачинився на кухні – подумати, подумати, зосередитися, слова добрати... До вітальні зайшов, як вечір із ніччю перестрілися.

Ліда сиділа у кріслі, все дивилася на розтрошене дитяче ліжечко.

Стас пройшовся вітальнею, скосив очі – не помічає! Витріщається на те ліжечко, ніби можна час назад прокрутити! Визирнув у вікно і кинувся до гардеробної в передпокій. Викидав коробки із взуттям, поки не знайшов велику валізу. Струсив із неї пилку, побіг до спальні. Кинув валізу на ліжко. У неї – сорочки, светри, костюми, краватки. Що не влізло – по підлозі розкидав. Розлютився – під три чорти все! Дістали ви, Вербицькі!

Потяг валізу до передпокою.

Ліда відвела погляд від ліжечка, опустила голову й прошепотіла:

– Стасику...

Він кинув валізу на підлогу і закричав:

– Усе, Лідо! Усе! І мовчи! Я йду від тебе!

Ухопився за валізу й чкурнув із дому.

Несподіване рішення – завжди пожежа. Стас прихопив не найголовніше. Забув ключі від «тойоти». Кейс із діловими паперами. Багато чого: обжився ж за чотири роки. Вискочив із під'їзду, до автівки.

– Дідько...

Пішки пішов. Валіза теліпається. І де ті аргументи – люблю, врятую, збережу... Так роз'ярило – посеред ночі вискочив. Дістали! Набридло вдавати з себе вихованого нікчому. Він нормальний, мати вашу, хлопець. З Троещини! Йому ці китайські церемонії – на язику бантик. Усе прямо сунув. Був би натовп – розступився б. Але – ніч! – нікого.

– Стасе... Стасе, – за спиною.

Зупинився. Через плече скоса. «І куди ти пнешся, Лідо Вербицька?! Чого оце трясешся? І не знаєш, що з тими руками вдіяти – то жакетик на грудях запнеш, то до мене простягнеш, то сльозу втираєш, то в кулачки... Смішна, ій-богу!»

– Стасе... Благаю... – плакала. – Тільки не покидай мене. Не покидай...

Він ухопив її за руку.

– Не йди за мною! – прошепотів так люто, що в душі спалахнула радістю пиха. – Я не повернуся до тебе. Ніколи. Ти мене почула?!

Перехопив валізу й упевнено повернув за ріг, у темний подільський провулок.

– Усе клас! Усе клас! – шепотів збуджено.

Засміявся тихо. А він крутий! Це – щось із підсвідомості. Реакція на «час Х»! Хронічних алкашів вивертає від горілки, смердючі тхори категорично пропонують левам поступитися місцем біля водопою, а Стас Скакун кидає Ліду Вербицьку! Яке приємне відчуття! А на що вона сподівалася? Що любов приспить його гордість аж до самої смерті? Наївна! Треба було трахнути її наслідок по-справжньому.

Збудився. Пішов швидше.

– Е, Василь... Куди поспішаєш? – З темряви йому назустріч випірнули двоє тих самих смердючих тхорів. Порожніх очей не видно – бейсболки до носів, підборіддя догори – ніби їм хто ті носи закапав від нежитю.

Стас зупинився й озирнувся: куди це його занесло? Сміттеві баки, темні вікна, ліхтар метрів за тридцять за курсом: у його світлі видно – сміттеві баки, темні вікна...

– Так, мужики... Відпочивайте, – буркнув насторожено. Виставив руку вперед, мовляв, спокійно, хлопці, мене вже тут нема, не переймайтеся...

Тхори презирнулися, розійшлися і з двох боків пішли на Стаса. Він напружився, відступив назад, щоби бачити обох одразу. Прекрасна тактика. Коли б ще час зупинити, щоби тхори завмерли, і Стас устиг подумати, як відбитися від одного і не підставити спину другому. Але тхори рухалися... Стас крутив головою – то до одного, то до другого.

– Пацани... Які проблеми? На пиво не вистачає? – відступав і говорив. Йому здавалося, вони реагують, вони люди і розуміють слова.

– Василь... Ти, бля, дістав, – прохрипів один із тхорів і вони разом кинулися до Стаса.

Прекрасна тактика візуального контролю за двома нападниками дала несподівані результати. Стас упав на землю і прикрився валізою. Скрутився під нею, і як тхори не намагалися, не могли відірвати валізу від Стаса. Тваринки оскаженіли, буцали черевиками... По ребрах, по голові, по руках. Один клацнув запальничкою, підніс до Стасових рук. Стас зойкнув і відпустив.

– Козли болотні... Сволота! Виродки недороблені! – кричав із землі. Дригав ногами, намагаючись дістати хоч до одного. Руками прикривав голову, бо тхори не кинулися на валізу. Відштовхнули її далі й знову до Стаса.

Він перелякався: «Капець!» Спробував підхопитися, рвонутися – хоч би до того ліхтаря, але тхори не дрімали. Навалилися на Стаса. Один душив смердючою ганчіркою, другий нишпорив по кишенях. Стас хрипів, безпорадно хапав руками повітря, перед очима – німі дзвіночки тріпотять, не дзвонять. Козли... Козли... Сво... Темно.

Раптом ганчірка ослабла. Чужі руки забралися з кишень. Просто клац – і абсолютний спокій. Стас судомно смикнувся, хапонував ротом повітря і замить почув пронизливий вереск. Кричала жінка.

– Уб'ю! Уб'ю вас усіх! Усіх! Він мій... Мій...

Стас спробував підвестися, та не зумів. Примружився, щоб роздивитися бодай щось, і не повірив власним очам. Тхорам було вже не до нього. Тхори відбивалися від тендітної фурії з довгими чорними косами. Певно, вона напала зненацька, коли тхори зосередилися на ньому. По обличчю одного з тхорів текла кров, та фурія не зупинялася – затисла в руках туфлі на підборах, лупила тими підборами направо-наліво, і було в ній стільки незбагненої сили, що тхори й не думали оборонятися. Задки, задки... Підхопили валізу – і нема.

Жінка опустила руки – туфлі впали на землю, нервово закусил губку, наче здивувалася. Тремтіла – войовниче збудження по венах. Обмацувала поглядом простір: хто ще хоче? Хто?! Провела рукою по чолю – та досить уже! Прибрала з лиця розпатлане волосся, ноги підломилися, і вона якось кумедно – так стільці складаються – сіла на голу землю.

...Ліда? Стас ошелешено дивися на жінку, із якою прожив чотири непрості роки. Спробував підвестися, та лише сів. Ліда?... Його витончена, вихована, розумна, делікатна Ліда?... Звідки ця дика пристрасть і лють? Хіба вона вміє кричати? І вона тільки-но... урятувала його?... Ляпас?...

Приголомшені несподіваною пригодою, вони сиділи на землі за метр одне від одного. Мовчали. Стас дивися на Ліду і думав, що, мабуть, треба було піти від неї, щоб побачити її такою... природною і звабною. Ліда дивилася на понівечені туфлі з поламаними підборами і не могла вгамувати нищівну лють, що сповнила тіло, знесилила його і тепер вирувала в думках, вбиваючи будь-які альтернативи, що могли забрати в неї... Стаса.

Він дотягнувся до її руки. Торкнувся і прошепотів:

– Ходімо додому...

Зіпсовані туфлі лишилися посеред провулку пам'ятником Лідиній відчайдушності. Босоніж по осінній землі. Це вже не збудження, Лідо. Не

лють і розпач. Ти ж лікар, зосередься! Щічки почервоніли, очі блищать... Вустам – води. Потріскалися, розтулилися, а з боку глянеш – поцілунку жадають.

Стас скося дивився на Ліду. Збуджувався все більше, на горлі – ніби й досі ганчірка. Варто потягтися до Ліди вустами, вріжеться в горло, перекине кисень.

Мовчазні, насторожені увійшли до вітальні.

Стас завмер біля дверей, не спускав із дружини очей: несподівана нічна пригода скрутила думки у такий вузол – і мечем не розрубати. Ліда стояла посеред вітальні, гидливо оглядала брудні брюки, розірвану блузу, затуляла долонею ніс, ніби від одягу тхнуло тхорами. Здригнулася – геть усе. Руки тремтять. Де там зі звичайним гудзиком упоратися. Не розстібаються – розлітаються.

Він хотів допомогти. Простягнув до неї руку і раптом побачив білі краплі молока на сосках її грудей. Загарчав! Повалив на підлогу поряд із розтрощеним дитячим ліжечком. Учепився рукою у волосся, смикнув – пасмо в кулаці залишилося. Побачив розширені перелякані очі так близько, що можна й вії перерахувати. Задихнувся від несподіваного, незрозумілого захвату. Завалився на тремтяче тіло, упився зубами в прозору шкіру Лідиної шиї, відірвався, коли відчув на вустах солонуватий присмак крові.

– Люблю...

– Не покидай...

– Божеволію...

Слова, як тіла, злилися, і вже не розібрати, хто й про що...

– Не покидай! Говори... Скажи «люблю»... Не покидай! Ти скажена! Не покидай! Люблю... Ти мій! Скажи «люблю»... Убий мене, убий, тільки не покидай! Люблю тебе, люблю...

Тієї ночі вперше за все життя після інтимної близькості з жінкою Стасові насправді захотілося закурити. І завести собаку.

Вони лежали на підлозі, розкинулися, щоб віддихатися, дивилися в стелю, відстежували власні вібруючі ритми, які тепер перемістилися в голови і так там каламутили, що, здавалося, надміру сил треба, щоб у тій голові все зібрати до ладу. Та варто було Стасові ворухнутися... Повернути голову й подивитись на Ліду, як вона здригнулася під його поглядом, звелася на лікті, потягнулася до чоловіка з таким жаданням, що Стасові раптом захотілося відчути біль, якого він сам завдав Ліді.

Під ранок почувалися розшматованими, знесиленими тхорами-переможцями, що билися-билися і врешті відігнати левів від водопою.

Коли остання вранішня зірка зникла у світанковому тумані, Ліда раптом безпорадно глянула у вікно, ледь стала на ноги і пішла до ванної кімнати.

Зайве змивати кров, бруд і сумніви. Для душевних ран нема поняття «мала кров» – кровоточать. Вона трусилася від справжньої лихоманки, підставляла лице під теплу воду і розуміла головне – він не покине її. Не покине.

Тих півгодини, що Ліда провела у ванній, Стасові вистачило, щоби врешті заспокоїтися і зібрати до купи думки. А вона здивувала його! Приголомшила! І не нічною відвагою, ні! Тваринною розкутістю і диким сексуальним шалом.

Стосунки вже ніколи не будуть такими, як раніше, і, здається, Ліда сама переконала його в тому, від чого він так довго тікав. «Треба бути собою, – подумав Стас. – Чого я соромлюся себе? Нормальний! Нормальний мужик! Та вона би зів'яла, постав її поруч із підсліпуватим від книжок ботаніком-інтелігентом. Варто було лише плюнути на те довбане виховання й ухопити її за волосся... Дідько! Убила! Наповал убила! А я, ідіот, чотири роки лоскотав їй за вухом...»

Підхопився. Зварив кави. Став під дверима ванної кімнати з м'яким вовняним пледом і, коли Ліда вийшла, загорнув її, підхопив на руки. Поніс до вітальні.

Усадовив на диван. Дав у руки чашку гарячої кави і врешті сказав:

– Поговоримо серйозно?

Ліда нашттовхнулася поглядом на розстрошене дитяче ліжечко. Поряд розкидані речі – Стасові штани і сорочка, Лідина білизна, блуза...

– Ні, – прошепотіла збентежено.

Стас на мить розгубився. Ляпас? Видихнув – до біса церемонії. Ця ніч геть усе змінила. Обійняв Ліду, поцілував у свіжу рану на шиї, перехопив її погляд і теж зупинив його на розстрошеному дитячому ліжечку.

– Більше, ніж ми втратили, – тільки втратити одне одного. Не хочу! І ти не хочеш. А вона – хоче. Вона смикає нас, як ляльок. Я був певен: можна знайти компроміс. Ти ходиш до неї, я забуваю про неї назавжди. Не вихід. Вона знищує тебе, і я не збираюся спостерігати за цим. Зараз... Зараз я приберу ці уламки нашої біди... Чистий аркуш. Однаково нічого не забудемо. Але ти ніколи більше не підеш до неї...

Замовк, глянув Ліді в очі.

– Добре, – прошепотіла.

– ...І ніколи не згадаєш про неї!

– Добре...

– І присягнешся мені тим дітям, яке завдяки її молитвам так і не з'явилося на світ, що дотримаєш слова, навіть якщо помиратиме!

– Добре...

– Ні, Лідо! Не «добре». Присягнися... Дитиною...

Вона глянула на нього. Прошепотіла гаряче:

– Тобою... Тобою присягаюся...

Дезінфікатор так і не зрозумів, що це – черговий ляпас чи остаточна перемога.

На другу дня осінь за вікном розігрілася до плюс десяти. У Ліди – тридцять вісім і п'ять. Її блискучі очі вже не викликали в Стаса збудження. Він знайшов жарознижувальне, та коли повернувся до вітальні зі склянкою води та пігулкою, то просто остовпів! Ліда сиділа на дивані, тремтячими руками застібала на грудях жакет.

– Лідо, і куди?

– До мами... – прошепотіла.

Стас почервонів від гніву. Та вона знущається з нього! Та вона просто підле стерво! Невже сподівається, Стас проковтне?! Без валізи, до речі, іти набагато легше!

Ліда підійшла до Стаса. Обхопила гарячими руками його плече:

– Я повинна піти до мами... Сказати, щоби не розраховувала на мене надалі. Що я більше не зможу... Не хочу відкладати... Заради тебе... нас...

– Зателефонуй...

– Ні, ні, що ти! Я повинна бачити мамині очі. Може, я знайду слова... І вона зрозуміє...

– Вона зрозуміє?! Ти мариш, Лідо!

– Я знайду...

– У тебе температура!

– Я вип'ю пігулку й піду за півгодини.

– Довезти тебе?

– Ні! – перелякалася. – Я сама...

Ангеліна чатувала біля Платона, хоча його поведінка не віщувала небезпеки: хлопчина лежав на підлозі і зосереджено читав тлумачний словник іноземних слів. Та вчора Іветта Андріївна поїхала до лікарні по Ліду, повернулася без неї, і, хоч це ніяк не відбилося на її незворушному блідому обличчі, Ангеліна бачила: хазяйка вкрай розлючена, тож, коли наказала сьогодні бути біля Платона невідступно, поки її немає вдома, не намілилася переступити її волю. Тільки все бідкалася, що не розпитала Іветту про доньку: як там Ліда, бідолашна?

– Ангеліно, ти знаєш таке слово – «ваганти»? – спитав Платон.

Нянька, не навчена товктися без діла, сиділа в кріслі й прискіпливо оглядала розірвану гумову жінку. «Що він із ними робить?! – дивувалася подумки. – Що не раз, то нову ляльку йому купуй. Це ж які гроші, хай Бог милує! Може б, якось її підклеїти чи гарячою праскою по ній пройтися...»

– Яке слово, кажеш? – перепитала.

– Ваганти.

– Та звідки мені таке знати?! Це ти в нас геть усе знаєш.

– Ваганти – середньовічні актори-бурлаки... З-поміж ченців, студентів... Вони мандрували Європою, співали пісень антиклерикального, антицерковного змісту.

Набожна Ангеліна перехрестилася, обурено зиркнула на Платона.

- Проти Бога?! От антихристи, бодай вони всі повиздихали!
- Давно й повиздихали. І без твоїх прокльонів, - усміхнувся Платон. - А ти слухай уважно. Вони проти Церкви були, а не проти Бога.
- А-а-а... Те саме! - махнула рукою Ангеліна.
- Дурна ти, Ангеліно, - спокійно відповів Платон і знов заглибився в читання.
- Еге ж! Дурна... Ти в нас надто розумний... - забубоніла нянька. - Привчився, бач, тих ляльок дірявити, як у тирі. А матері тільки те й роби, що грошки фітькай. Снайпер, прости Господи.

Платон підвів очі від книги, подивився на Ангеліну й сказав:

- Мама повернулася...

Нянька підхопилася. Сховала гумову потвору в шафку, посунула в передпокій. Двері відчиняти.

Іветта Андріївна тільки підходила до під'їзду, та Платон ніколи не помилявся. Він відчував наближення матері, як птахи близьку грозу, і як Вербицькі не намагалися знайти тому пояснення, - його не було. Іветта поверталася додому разом із чоловіком, чи, приміром, із Лідом, та Платон констатував тільки одне: «мама повернулася» - ніби всіх інших не існувало. Довірлива Ангеліна через те Платонове ясновидіння іноді дуже дратувалася, бо як скаже: «мама повернулася», то нянька інших побачити не очікує, двері відчинить, а там, приміром, Іветта з колегами-науковцями. А як хазяйка з колегами - на Ангеліні мусить білий фартушок бути, Платонова кімната замкненою, а кава - гарячою.

...Ангеліна відчинила двері й аж почервоніла од прикросів. Іветта була не сама. Поряд із нею стояла паняночка рочків двадцяти. Нічого особливого. Біляве волосся до плечей, стриманий макіяж, шкіряна курточка під грудьми фінішує, суконька трикотажна до хребта приліпилася і вже надто коротенька, як для осені. Сумка така немаленька: видно, що не порожня. І сонцезахисні окуляри півобличчя затуляють. Господи! Де вона те сонце побачила?! І хоч нянька лише ковзнула поглядом по незнайомці, раптом пхикнула в кулак, бо таке дурне в голову стукнуло - що панянка на гумову ляльку чимось скидається...

- Ангеліночко. Проводи гостю до кабінету Петра Григоровича, - безбарвним голосом наказала Іветта.

- За хвилину... Я спочатку... - Ангеліна очами показала в бік Платонової кімнати, мовляв, затримайте гостю, а я Платонову кімнату зачиню.

- Не треба. Проводи гостю, - у голосі Іветти забриніло роздратування.

Ангеліні здалося, хазяйка не розчула. Кімната Платонова відімкнута! Ще не було такого, щоб у домі Вербицьких з'являлися сторонні люди і кімната лишалася незачиненою. Що це з хазяйкою?

- Платон...

- Виконуй, Ангеліночко!

Панянка товклася на порозі. Спокійно спостерігала за суперечкою тіток.

- Куди йти? - спитала Іветту.

– Я покажу, – здалася Ангеліна, повела панянку хоромами Вербицьких аж у дальню кімнату, де працював, відпочивав і часто ночував академік Вербицький.

Панянка йшла вслід, із зацікавленням роздивлялася картини на стінах, срібло в антикварних шафках, раритетну порцеляну і надсучасну побутову техніку.

– Прошу! – Ангеліна відчинила двері кабінету, жестом запросила гостю заходити. – Чаю? Кави?

– Теплового молока, – зневажливо наказала панянка, пішла по кабінету. Заглядала у книжкові полиці, роздивлялася нагороди академіка, крутила безцінний глобус із бурштину – подарунок литовських колег, зупинилася біля скляної шафки з хірургічним інструментом, хотіла була відчинити, та Ангеліна не втрималася:

– Тут мало до чого можна торкатися. Краще вже присядьте. Думаю, Іветта Андріївна зараз підійде.

Побігла на кухню молоко гріти. Ото дива так дива! Платона не замикати, дівку якусь чужу просто до кабінету, де – святе! – Петра Григоровича речі безцінні, пам'ять... Молоко на плитку. Ну дива!

– Ангеліночко. Облиш усе і йди до ванної, – чує.

Озирнулася – Іветта Андріївна у дверях.

– Так це... Молоко гості зігріваяу.

– Обійдеться. Приготуй теплу ванну і прослідкуй, щоб вона ретельно вимилася. За п'ять хвилин я пришлю її до тебе.

У няньки очі на лоба.

– Іветто Андріївно. А нащо їй у нашій ванній митися?

Хазяйка зміряла Ангеліну холодним поглядом.

– Гумові жінки... вичерпали себе. Платонові потрібна справжня жінка. Ця дівчина в кабінеті Петра Григоровича – недешева повія. Зі справжніми довідками про стан здоров'я і справжніми, свіжими аналізами. Ще потрібні пояснення?

– Ні, – спустошено прошепотіла нянька. – Ванну після неї тре' буде помити.

Іветта Андріївна кивнула: мовляв, звичайно, що треба. Пішла до кабінету покійного чоловіка.

Ангеліна гірко зітхнула, перехрестилася на іконку Пресвятої Богоматері в кутку кухні.

– Матінко Божа, помагай бідній Іветті про сина дбати... Уже всі кишки порвала, аби те блаженне хоч би трохи нормальним стало. Серцем би своїм йому путь вистелила... От! Хвойду якусь знайшла. А нащо йому зараз та хвойда? Він саме словника штурмує.

Ліда все хитро придумала: випити пігулку, зігрітися під теплою ковдрою й умовити чоловіка не сидіти біля неї.

– Не хвилюйся, Стасе, їдь на роботу, мені вже набагато краще, – шепотіла. – Я зараз зігріюся, трохи посплю, а потім піду до мами.

– Точно краще? – насторожено перепитував Стас. Відводив погляд. Не міг дивитися на слабку Ліду. Відчував себе безмежно винуватим за той тваринний секс уночі. «Дідько, що я накоїв? – гризли похмурі думки. – Вона ж іще тиждень тому була вагітною. Те дитя з неї витягували. Мабуть же, не можна було. Мабуть же, там усередині все зранене...»

– Ти їдь, а я посплю, – прошепотіла Ліда й заплющила очі.

Поїхав. Не справи з місця зірвали – сором.

Ліда вмовляла себе хоча б хвилини двадцять перечекати після від'їзду чоловіка, та, лиш за ним грюкнули двері, посунула до вікна, поглядом проводила Стасову «тойоту», що виїжджала з двору. Узагалі-то, «тойота» була Лідина: мама подарувала після закінчення університету. Та після весілля, коли молоді вибирали, яке авто придбати чоловікові, Стас запропонував: він пересідає на Лідину «тойоту», тим більше, що їй і року нема, а Ліді купують новеньке, більш годяще для жінки авто. Оперативно реалізували першу частину плану, а на другу за чотири роки так і не спромоглися, та Ліда не зважала. Їй подобалося, що Стас заїжджає по неї до клініки.

Відійшла від вікна, ухопилася була за телефон. Подзвонити мамі, сказати, що буде за мить. Приклала долоню до лоба – гарячий. Це добре... Не треба попереджати. Бігти скоріше треба, бігти!

За двадцять хвилин підходила до материної оселі.

Двері відчинила Ангеліна. Побачила Ліду, схлипнула, обійняла.

– Серденько мое, серденько... А я молилася... Так молилася, щоби Господь змилостивився...

– Не треба, Ангеліно. Не нагадуй...

– Добре, не буду. Хай усе погане позаду лишиться. Попереду тільки добре, – головою закивала. На вітальню озирнулася. – А в нас тут, Лідусю, содом і гоморра!

Ліда здивовано глянула на няньку.

– Мама вдома?

Нянька кивнула, зашепотіла Ліді на вухо:

– Вдома, вдома. Улаштувала содом і гоморру, а тепер сидить і не знає, що з тим робити. Шльондру Платонові привела! Новий етап, каже. Щоб він із гумових ляльок на справжніх жінок перейшов.

– Господи, Ангеліно! Що ти кажеш?! Мама б ніколи...

– ...А та шльондра замкнулася з Платосиком у його кімнаті і вже дві години звідти – ані гу-гу.

– Як «замкнулася»? Платонова кімната зсередини не замикається...

- А хто знає як?! Може, устроили щось у дверну ручку. Не відчиняється!

Ліда відсторонила няньку, чкурнула до вітальні. Вліда і недвижна, як експонат із парку льодяних скульптур, мати сиділа в улюбленому кріслі, не спускала очей із дверей Платонові кімнати.

- Мамо...

Іветта не ворухнулася. Ліда перелякалася. Простягнула руки, пішла до матері, обійняла...

- Матусю... Усе гаразд. Я поруч. Я ніколи тебе не покину. Ніколи! - зашепотіла гаряче. - Що трапилося, мамо?

Іветта холодною рукою стисла пальці Лідиної долоні.

- Лідочко... - мовила незворушно холодно. - Як зламати двері й не потривожити Платона?

- Двері? Мамо... Ангеліна сказала, у Платона там... повія?

- Вона порушила домовленості. Я наказала... Не більш як двадцять хвилин. Дуже скромно і без збудних прелюдій. Природно. І щоби двері обов'язково були прочинені. Я повинна відстежити Платонові реакції, щоби знати, як діяти далі...

Ліда приголомшено подивилася на замкнуті двері братової кімнати.

- Я... покличу його...

- Ні. Ми не знаємо, що там відбувається. Що, як це посилить стрес...

- Але... - Ліда замовкла. Схвильовано смикнулася до братової кімнати. - Вони там уже дві години? Господи, мамо! Чого ми чекаємо?! Дозволь, я...

Іветта імпульсивно кивнула. Ліда зірвалася, підбігла до дверей братової кімнати. Завмерла. Прислухалася...

- Платоне... - поклікала тихо. Обережно стукнула кулачком у двері. - Тохो! Відчини...

У Платоновій кімнаті щось із грюкотом упало на підлогу, і двері відчинилися. Ліда завмерла, зазирнула всередину. Перше, що побачила, - спину білявки, татуйовану драконом на лівому плечі. Білявка відчинила двері і тепер - гола - йшла до ліжка, на якому сидів млявий, спантеличений Платон. Навіть не озирнулася.

Ліда розгубилася. Ліда була впевнена: варто лише відчинити двері, як присоромлена повія похапає свої речі й прожогом вимететься геть. Мабуть, Іветта думала так само, бо коли Ліда обернулася до неї - що робити далі? - то побачила в очах матері повний казан палючого гніву. Кипів-виплескувався, без слів кричав: «Як?! Це гідке створіння не бажає виходити?! Думає, я піду до неї і ввічливо попрошу покинути наш дім?! А чи не забагато честі для найманої ляльки?»

- Мамо... Я сама... Добре?

Ліда стиснула долоні в кулачки, зайшла до братової кімнати. Стала біля одвірка так, щоб Іветта з крісла у вітальні могла бачити і її, і сина, і нахабну голу білявку, що вмостила на ліжку біля Платона і з іронічною цікавістю роздивлялася Лиду, мовляв, а ти ще хто така?...

- Привіт, Тохо...

Платон зі спокійною увагою глянув на сестру.

- Лідо... А де твій живіт?

Ліда задихнулася гарячим.

- О! Це така історія... Зараз, Тохо. Зараз усе розкажу. Давай спочатку відправимо... ляльку. До Ангеліни. Хай Ангеліна виміє її як слід. Ми ж завжди так робимо.

Білявка ошелешено вирячила очі, штовхонула Платона в бік.

- Твоя служниця мие твоїх жінок?

Платон знизав плечима, мовляв, а що ж тут такого.

- Як не мити, то кожного разу треба нову, - відповів спокійно. - Старі... рвуться. - Зосереджено подивився на Ліду. - Добре. Помийте. Але потім поверніть мені. У нас справа...

- Яка справа? - якомога привітніше спитала Ліда.

- Женитися будемо, - відповів Платон.

Ліда мало не впала. Обернулася до матері - Іветта не втрималася. Різко підхопилася з крісла, завмерла на мить і повільно, ніби нічого важливішого просто не було, знов опустила в крісло.

Білявка розреготалася:

- Я сказала: «Красунчику! Хочеш, щоб ми завжди були разом?» Він сказав: «Хочу». «Тоді треба одружитися!» - кажу. Він сказав: «Добре».

- Ти... Іди... Помийся, а ми... - видушила Ліда.

Білявка пір'ячком злетіла з ліжка, обернулася до Платона, наказала:

- Чекай мене тут, красунчику. Я швидко!

- Добре, - спокійно відповів Платон. Потягнувся до тлумачного словника іноземних слів.

Білявка смикнула з ліжка ковдру, загорнулася в неї і врешті переступила поріг вітальні. Ліда нервово глянула на брата: читає. Вискочила з його кімнати. Похапцем зачинила кляті двері ззовні. Тремтіла - все, все! Хай там що, Платон не вирветься. А з цією вона зараз...

Білявка підійшла до стола, за яким сиділа Іветта. Показала подряпану щоку.

- Ваш янгол шкрябався. Це треба якось компенсувати. Як ви дивитеся на подвоєння гонорару?

- Це все? - процідила Іветта.

- А що ви ще хотіли почути? Чи хочу я стати вашої невісткою? Ні! Не хочу! Якби ваш красунчик існував окремо від вас, я б із радістю. А так... Вибачайте. Не надихає.

- Це втішає, - холодно відповіла Іветта.

- Почекайте тішитися! - іронічно всміхнулася повія. - П'ять тисяч баксів! Інакше всі дізнаються, що ви тримаєте у чотирьох стінах божевільного і купуєте йому молоденьких дівчаток. У нас уже кілька дівчат до клієнтів поїхали і не повернулися. Це, часом, не ваше янголятко бавиться?

Ліда затрусилася. Рвонула до повіі, вчепилася в біляве волосся. Штовхала до дверей.

- Геть! Геть!

Звідкись виникла Ангеліна. Ухопила Ліду за руку. Відтягала від повіі.

- Лідусю, борони Боже! Що ти робиш?! Зупинися!

- Геть!

Повія вирвалася, по-звірячому вигнулася. Указала пальцем на кімнату Платона.

- Там мої речі! - Наказала Ліді: - Неси давай!

- У ванну йди! Там чекай! - Ліда тремтіла від люті.

Повія вишкірилася недобре:

- П'ять тисяч баксів! Покладеш до моєї сумки! Як не побачу - повернуся за хвилину! Надворі мене чекають. Не віриш? А ти підійди до вікна! Глянь! Трое у шкіряних куртках...

Повія плюнула Ліді під ноги і неквапливо пішла до ванної.

Ліда приклала до лоба тремтячу руку. Господи, як же зле. Безсило опустилася на диван і завмерла. Зараз, зараз... Оговтається і піде до Платонові кімнати... Забере речі білявки...

- Ангеліночко. Принеси гроші, - почувла тихий, схожий на мстиве зміїне шипіння, голос матері.

Ліда приголомшено глянула на Іветту.

- Мамо... Не можна... Ти ж розумієш... Це шантаж. Завтра вона знову прийде і знову вимагатиме...

- Не прийде, - упевнено відповіла Іветта. - І я плачу їй не за шантаж... Це примітивне створіння наштовхнуло мене на дуже продуктивну думку...

- Яку?

- Принеси її речі, Лідочко, - нагадала мати.

За п'ять хвилин Ангеліна зачинила за білявкою двері, прибігла до вітальні - розбурхана, обурена.

- Кінець світу! Кінець світу, Господи Всемогутній. Сатана бал править... Нормальних людей у мороки свої тягне...

- Досить, Ангеліночко! - холодно обірвала її Іветта. Замовкла. Задумалася. - Чаю...

Нянька вимелася в кухню. Ліда напружилася: «Ось. Треба зараз із мамою поговорити. Поки Ангеліна чай приготує, я встигну...» Скоса на матір. Іветта сиділа у кріслі, не зводила погляду з Платонової кімнати. Здавалося, як завжди. Та Ліда надто добре знала матінку. До звичної гіркоти в Іветтиних очах додалося осяяння від несподіваного відкриття: вона вже будувала плани, припасовуючи до них реальність. О! Ліда знала цей погляд. Він не віщував нічого доброго. Яскрив від невимовної енергії дії, спалював будь-які перешкоди, згасав тільки по досягненні мети. Заважати – вкручувати в сонце лампочку. «Що ти задумала, мамо?»

Ліда проковтнула хвилювання і вже хотіла легким рухом повернути матінку в реальність, та Іветта раптом повернулася до неї й запитала:

– Ти хочеш поговорити зі мною, Лідочко? Про що?

– Пусте. Не тепер. Я хотіла... Скучила... Так скучила... Бігла до вас, а тут... – заговорила безладно, ніби м'ячем по кеглях, та все мимо, мимо. – Не можу повірити. Чому, мамо? Навіщо ти привела в наш дім цю потвору? Що тепер буде з Платоном? Невже ти знову запросиш цю...

– Звідколи це ти втручаєшся в методи лікування брата, Лідочко? – холодно запитала Іветта.

– Але, мамо... Я вже не маленька. Я лікар. Я могла б допомогти тобі... – Розгубилася. «Що це вона? Ніколи матері не вказувала, і раптом...» Аргументи похапцем, як виправдання. – Бо тобі самотужки важко. Ти геть змарніла. Коли ти відпочивала, матусю? Університет, лікарня, лабораторія, Платон. Я переживаю за тебе, мамо!

Іветта Андріївна уважно глянула на доньку.

– Думаю, сьогодні тобі краще залишитися біля брата, Лідочко.

– Ні! – відчайдушно вигукнула Ліда.

Підхопилася. Руку до лоба, аж перехрестилася подумки. «Слава Богу! Слава Богу, лоб гарячий. Понад тридцять вісім... Спрацювало! Ура! Хворим до Платона наблизитися заборонено. Кілька днів ніхто не чіпатиме. Як же я люблю хворіти. Як же мене тоді всі люблять!»

– Температура... Температура підвищилася... – забубоніла. – Я розумію... Не треба було приходити з температурою... Але я так скучила за вами... Прости, мамо. Я хотіла сказати... Я ніколи не покину тебе. Ніколи... Я швидко стану на ноги.

– Одужуй, Лідочко. Ангеліночка викличе тобі таксі, – відповіла Іветта і перевела погляд на двері Платонової кімнати.

Зраділа хворобі – злягла на два тижні. Тридцять вісім – не межа. Лихоманило – вище гнало! Застуди не було, живіт штовхав біль додолу, плакав кров'ю. Не зізнавалася. Усе гаразд! Як Стас їхав на роботу, відкладала пігулки, сама собі раду давала: лід на низ живота, пити, пити... Ангеліна приходила щодня. Приносила смачненького. Це добре. Сама не поїсть, а чоловікові ввечері встане й подасть. Він протестував: лежи, а їй хотілося... встати... і подати йому вечерю, ніби сама приготувала. Для нього. Одужувати не поспішала. Думок нема, тільки одна: добре як! Як же добре! Усі її люблять. Мама телефонує, Стас переживає, Ангеліна носить торби і привіти від Тохи. Зоряна навідувалася. Хай би так було вічно! До

Платона можна не ходити, і мама не образиться. Так замріялася, навіть до Стаса не встала, коли той одного дня додому повернувся раніше, ніж зазвичай. Присів біля Ліди на край ліжка, по волоссю гладить, а думки – видно! – далеко.

– Якщо захочеш провідати Платона... – сказав. Ліда вухам не повірила. – Я не проти...

– Ні... – прошепотіла насторожено. – Не хочу...

Злякалася. Що це? Що?

– Ти сьогодні так рано, Стасику. Я ще обід не готувала... Тобто... Ангеліна ще... не приходила...

– Я не голодний, Лідо. У місті пообідав, – відповів Стас. – З партнером по бізнесу.

Не брехав. Зранку мотнувся на склади, потім по місту, як навіжений, – двадцять точок продажу перевірити, накладні, готівка, матюком п'яного агента: «Це пити не можна, йолопе! Це продавати треба, цим скло мийуть». На склади повернувся близько першої дня. Увійшов до кабінету й... остовпів.

У його кріслі сиділа теща. Глянула на зятя холодно, жестом указала на приставний стілець біля стола.

– Сідайте, молодий чоловіче.

Стас подавився люттю, кинув кейс, дав волю іронії:

– Доброго дня, Іветто Андріївно. Як ся маєте? Нормально? Вам тут у нас... не тхне? Ви би носик затулили, а то, боюся, вчадієте, а потім скажуть, зять тещу в могилу звів. А я хіба можу? Вам, до речі, побутова хімія не потрібна? Можу запропонувати знижку...

– Десять тисяч. На місяць, – упевнено перебила Іветта. Підвелася, пішла до виходу. – Обговоримо за обідом.

...Чи потрібні Стасу гроші? А кому вони не потрібні? Будь-яка нормальна людина тільки й запитає: а що взамін? Далі – залежно від сум і моральних норм. Частіше залежно від сум. Варто лише взяти – гроші самі перекроють норми моралі.

Стас вів «тойоту» до центру міста, скося поглядав на Іветту, що сиділа поряд, і товк собі, що особисто йому від цієї божевільної нічого не треба. Ані копійки! Його цікавість на шмаття рве. Йому було цікаво дізнатись, що запропонує жінчина мати цього разу? Спробував уявити... Не зміг. Нічого путнього в голові не зварилося. Женився він не за гроші, хай би там як вона вважала. Із утратою дитинки теж важко пов'язати... Може, хоче вмовити його розлучитися? Примружився недобре. Десять тисяч за кожний місяць після розлучення, поки Ліда не заспокоїться? Дешевше його вбити...

Іветта замовила справжній обід: томатний суп-пюре, телячий стейк і якийсь дрібняк із брюссельської капусти. Стас обмежився шматком сьомги-гриль. Не їв. Нюхав рибу, спостерігав, як теща спокійно черпає з тарілки густу червону рідину.

«Сьорбає, упиряка, – дратувався. – Зараз наїсться й почне у моїй голові колупатися, десерт шукати...» Розлютився. Дідько, чого вона мовчить?! «А... Та вона навмисне! Хоче, аби я першим запитав», – зметикував.

Розлютився ще більше. Не діждеться! Виделкою в сьомгу. А і поість... Зголоднів із тими таємницями! Звів на Іветту очі й раптом запитав:

– І за що нині платять десять штук на місяць?

Іветта не відповіла. Спокійно доїла суп. Витерла губи й тільки потім сказала:

– Ви, молодий чоловіче, проконтролюєте, щоб Лідочка найближчим часом не з'являлася у нас вдома.

– Що?... – так і застиг із виделкою в руці. – Недочув... Повторіть.

– Лідочка віднині не повинна приходити до нас. Причин пояснювати не буду.

– Невже?! – Усередині завівся дивний двигун. Теліпав Стаса, заспокоїтись – ніяк. – Тобто я повинен забороняти Ліді провідувати рідну матір? І хворого брата? Та ви гуманістка, Іветто Андріївно!

Іветта не втрималася. Презирливо звела брову.

– Хто вам сказав, що Платон хворий? Вам до нього, молодий чоловіче, – як до Сонця...

– Та невіж? – Збудження зростало. – За що ж ви тримаєте ваше сонце в чотирьох стінах і накачуєте ліками?

– Поговорімо про те, що стосується вас, молодий чоловіче. Питання по суті е?

– По суті?! – Збудження вже зашкалювало. – Є! – замовк. Нахилився до Іветти. – Ви знаєте, як мене звати? Ви ім'я чоловіка своєї доньки вивчили чи у вас склероз, мати вашу!

Іветта завмерла. Не відсахнулася. Не грюкнула кулаком, не вихлюпнула Стасові в лице всю свою ненависть. Опустила очі на телячий стейк. Одним рухом розрізала навпіл.

– Десять тисяч за цей місяць я віддам вам... молодий чоловіче... зараз. У свою чергу, ви потурбуєтеся, щоб Лідочка не вельми хвилювалася через кардинальні зміни в її житті, – говорила й дивилася на розрізане м'ясо. – Хоча, спостерігаючи тепер за вами, боюся, мої сподівання... не справдяться. Навчіться тримати себе в руках. Якщо ви нормальна людина...

Стаса трусило. Двигун усередині обжерся пального і торохтів, як скажений.

– А ви... – хотів голосно, вийшло – хрип. – Ви нормальна людина? Ви пропонуєте мені гроші за те, щоби я змусив дружину відмовитися від рідні.

– Вам більше подобається робити це безплатно?

– Маячня! Я ніколи...

– Мене це не цікавить.

– А мені от цікаво. Ви знущаетесь? Ви хочете, щоб Ліда зненавиділа мене і кинула? Ви так хитро хочете нас розлучити?

Іветта посміхнулася скептично.

- Повірте, молодий чоловіче... Якби я хотіла вас розлучити...

Стас зрозумів - не бреше. Здивувався. А й справді... Чому вона й досі не захотіла розлучити їх із Лідкою?

- І як же ви собі цю вашу авантюру уявляєте? А? Як? Я повинен заборонити Ліді... Це смішно! Вона однаково бігатиме до вас.

Іветта задумалася.

- Слушно... - сказала холодно. - Я перевищую вашу значущість для Лідочки. Треба шукати інший варіант.

«Як?! А гроші?!» - ледь не зірвалося зі Стасового язика.

- А що його шукати? - скрикнув зухвало. - Грюкніть перед донькою дверима. Скажіть їй прямо: «Все! Більше не приходь!» Що? Не подобається - власноруч каштани з вогню... Шукаєте охочих?

- Зробимо так. Я пришлю до вас лікаря... Він огляне Лідочку й порекомендує їй режим психологічного спокою, що передбачає відмову від будь-яких спогадів, пов'язаних із минулим. Лідочка, безумовно, поділиться зі мною цими рекомендаціями...

- А я? - вихопилося в Стаса.

- ...Я їх підтримаю і поясню Лідочці, щоб до часу вона не провідувала нас...

- А я? - підозріливо повторив Стас.

- А ви контролюватиме дотримання режиму зі свого боку! І обов'язково будьте присутнім під час візиту лікаря. Щоб у Лідочки не виникло спокуси утаїти від вас його... рекомендації.

- А ви вмієте вбирати бузувірські плани в царські шати!

- Тож домовились?

- Що? Так просто? І не треба підписуватися кров'ю? - запитав Дезінфікатор.

«Будуть гроші! - подумав. - А все інше... Уже вибачайте, шановна... Думаю, я дозволю Ліді не забувати про вас...»

Як вони її! Рвуть і тішаться! Стас двері відчинив - прошу! Мати зачинила - тримайся подалі. Вона третій шлях знайшла. У роботу занурилася. Дайте! Дайте чужі болі гоїти, щоб своїх не чути.

Пацієнти чудні. Ліда їм тиск міряє, вони їй - як на сповіді.

- Я направляю вас до невропатолога, - сказала літньому чоловікові з сумними очима. - Не думаю, щоб щось серйозне, та легке заспокійливе піде вам на користь.

Чоловік рукою махнув: не треба, зайве.

- Я те заспокійливе щодня... Чашками...

- Це ви дарма! - насторожилася. - Це дуже небезпечно. І хто прописав... чашками? Лікар?

- Жінка...

- Тобто?

Чоловік усміхнувся.

- Молода вона в мене... На двадцять три роки молодша за мене.

- Не бачу зв'язку.

- Коханця має. Нормальний хлопець. Павлик. Колега... Увечері заїде, вона йому - чай, кава... І мене до столу. А як без мене? Вона в мене жінка порядна. І мені - чай, кава... Зі снодійним. Я спочатку ніяк утямити не міг - чого мене сон клонить після тієї кави? Гадав, може, кава без кофеїну. А потім пігулки перерахував... Як Павлик приходить, так однієї нема.

- Чекайте, чекайте... - захвилювалася Ліда. - Не хочу втручатися у ваші сімейні справи, але... Не пийте! Не пийте ту каву зі снодійним! Це ж отрута! Ви ж власними руками руйнуєте своє здоров'я.

- Е, доню... Повір. Не можу не пити. Тільки гірше стане.

- Та чому ж? - не могла второпати.

- Дружині з Павликом доведеться прихистку шукати. Сам лишуся. Хіба краще?

Замовк. Закивав головою сумно, мовляв, усе правильно розсудив.

- А так я вип'ю каву, піду до спальні, на кушетку біля ліжка вкладуся, мовляв, трохи подрімаю... На ліжко не пнуся... Хай ім... Вони на ліжку розкошують... А я поряд... Сплю... нібито...

- Нібито?

Зітхнув, плечима знизав.

- Не бере мене те снодійне. Хвилин двадцять на очі подавить і відпускає... Лежу собі, як та миша... Дивлюся на жінку з Павликом... Серце сльозами вмивається, у голові чорти сміються. Оце тобі, кажуть, розплата... За те, що сорокарічний молоду сімнадцятирічну звабив.

Замовк. Ліда мало не розплакалася.

- Господи! Який жах... Як несправедливо! - До старого потяглася. Руки торкнулася. - Але ж ви можете не лежати... На тій кушетці. Ви ж, певно, можете в іншій кімнаті... У вас є така можливість?

- Є, доню. Можливість є. У кабінеті можу заночувати. Чи в кімнаті для гостей. У мене велика квартира... У центрі... Та тільки не хочу. Дружина з Павликом відразу здогадаються... Що я в курсі... Хтозна, чим обернеться? А що ж, коли піде?... Сам лишуся...

- І на кушетці лежати не вихід. Серце своє пожалійте! Придумайте щось... Аби не бачити...

- Бачити... Не бачити... Яка різниця, доню? Однаково знаю, - відповів старий.

...Ліда вхопилася за ту думку, і вона понесла її в лабіринти власних сумнівів. Цей нещасний старий чоловік має рацію. Бачити, не бачити... Не головне! Вона знає, серцем відчуває: щось відбувається у маминій квартирі. Мама керує. Стас... допомагає? Ліда – зайва?

– Зайва? – вразилася. – Тільки не це!

А хитра ж. Зателефонувала матері додому. Ангеліна слухавку взяла.

– Поїхала матінка твоя... – сказала.

– Поїхала?! А я не знаю нічого...

– Відрядження якесь термінове, – пробурчала нянька. – Конференція чи щось таке. Вона тепер часто їздить...

Часто? Бути не може. Мама Платона й на день без догляду не лишала.

– А Платон...

– Спить та читає... Геть млявим став.

– Чому?

– Оце ти, Лідусю, знайшла професора! Звідки мені знати? Даю йому якесь пійло по годинах... Може, воно?...

– Забіжу, гляну, – сказала.

– Що ти, серденьку? Як Іветта дізнається, то нам із тобою...

– Не дізнається!

– Платон скаже. Ми йому рота не зашиємо.

– Забіжу!

– Борони Боже, Лідусю! Чого це ти казишся? Заспокойся! Мати повернеться, з нею і домовляйся.

Ліда закінчила приймати хворих – прямим ходом до материні оселі.

Ангеліна побачила Ліду, роздратовалася. Загородила двері круглим тілом, головою захитала.

– Оце правду мати казала: тобі лікуватися треба, Лідусю. Цього... заспокійливого попити. Іди додому, серденько. Приляж там собі... На кушетку яку...

– Де Платон?

– Спить...

– От і чудово! – Хитра. – Я до нього не піду. За тобою скучила. На кухні посидимо. Кави мені зварю. А, Ангеліно?

Ангеліна всміхнулася – і самій несила на Ліду гримати.

– Зварю, зварю, серденько. Ходімо. Та тільки тихо. Хай уже хлопець поспить, як життя нема.

Ліда сиділа на кухні біля круглого стола, спостерігала за няньчиною метушнею і ніяк не могла позбавитися відчуття, що Ангеліна веде себе не так, як завжди. Мовчить. А зазвичай рота не заткнеш.

– Як ви тут... без мене?...

– Та все нормально. Ти краще про себе розкажи, – нянька їй.

– Я нормально. А ви...

– А що вариш вдома? Давай! Кажи! Чим чоловіка частуєш?

– Їжею...

– Та ти що, Лідусю! Від їжі чоловік іжаком стає! – розсміялася Ангеліна. – Чоловікові треба свининку запекти, рибку засмажити, та щоб скоринка хрумтіла, а під скоринкою сік зберігся.

– Що ж, спробую якимось. До речі... Пам'ятаєш, Ангеліно... Мені ще в університеті гарну кулінарну книжку подарували. Професора Похльобкіна. Вона де? У моїй кімнаті?

Підвелася. З кухні.

Ангеліна сполотніла. Відсунула турку з вогню.

– Сиди, серденько. Зараз принесу.

– Та сама візьму, – здивувалася Ліда. – Вари вже каву, добра пані. Не хвилюйся. Току не турбуватиму. Пообіцяла ж.

І пішла до своєї кімнати. Ангеліна перехрестилася, потупцювала за Лідю.

– Однаково би знала... Однаково... – бурмотіла. – Прости й збережи мене, Господи. Яка на мені вина? Що можу зробити? Не віником же дитину з рідного дому гнати?

...Ліда зайшла до своєї кімнати й остовпіла. Простір, у якому вона провела все свідоме життя до одруження, який любила і вважала своїм, недоторканим назавжди... змінився. Нічого тут не лишилося Лідино. Нічого. Нові шпалери – чудні, рожеві. Нові меблі – наче з хатинки Барбі. Нові порт'єри – легкі-прозорі. Тільки люстра стара. І біля дверей дві повні коробки з Лідиним мотлохом: книжки, блокноти, дівочі дрібнички, дитячі забавки старі, фотографії, «Похльобкін» виглядає...

– Що це? – прошепотіла.

Ангеліна обійняла Лиду. Зашморгала носом.

– І треба було тобі сюди йти? Нерви лоскотати. Мати правду казала: тобі зараз лікуватися... А ти оце...

Ліда видерлася з няньчиних обіймів. Розревлася – не зупинити.

– Що це? Що?! – Ридма. – Мене викреслили? Навіки? Ця кімната вже не моя? І цей дім... Чому мама заборонила мені приходити? Що відбувається, Ангеліно?!

– Та ти що, серденько! З глузду з'їхала? Таке мелеш, прости Господи! – забелькотіла. – Як це «викреслили»? І дня не минає, щоб мати про тебе не

згадала. А хвилюється ж... за Лідочку свою. Чого розревлася? Оце б мати побачила, було б нам обом непереливки.

– Батьків кабінет... порожній стоїть, хоч тато помер п'ять років тому... І гостьова кімната... Скажи мені правду, Ангеліно, бо і справді дах зірве. Що відбувається?

Ангеліна схлипнула, головою захитала.

– Віда! Справжня біда! – захрестилася. – Матінко Божа, Пресвята Богородице Пречиста! Заступися за нас, грішних рабів твоїх... Не відаємо, що коїмо... Не відаємо...

Ліда перелякалася. З острахом глянула на засмучену няньку. Потяглася до неї.

– Ангеліно, Богом прошу... Не муч ти мене.

Нянька завмерла. Ще мить – і зірве греблю.

– Женити вона його хоче! – прорвало. – Отака біда, Лідусю. Женити нашого дурника Платосика! На нормальній дівчині. Та хіба таке можна?! Та хіба божевільних женять... Це ж гріх який! Щоби дівчину в чотирьох стінах разом із хворим, прости Господи, замкнути. І не на день... На все життя! Молюся... З ранку до ночі молюся, щоби Господь відвів біду. Щоби не знайшла вона нещасне дитя на поталу сатані, не привела в цю кімнату... Для неї готує. Для майбутньої невістки. Знаю... Знаю, як буде. Золотом закидає, увесь світ пообіцяє, обкрутить розмовами своїми звабливими, тільки би дурникові добре було. Ой, гріх! Ой, гріх смертельний. Непрошений! Непрошений, хоч лоба потім розбий у молитвах із поклонами. Як я її просила... Ви ж, казала, знаєте: не можна так тяжко грішити. Не можна. Та тільки матінку твою ніхто не зупинить! Не на конференції вона... Блукає десь... Шукає ляльку для синочка свого, хай би воно краще малим померло, ніж... – Перелякалася, захрестилася. – Що це я? Що? Прости мене, Боже, дурепу грішну! Не винний хлопець. Геть не винний. Янгол нещасний... Краще би матінка твоя змалечку його на травичку випускала та до людей привчала – але ні! Собі все! Тільки собі! Щоби тільки вона на синочка свого дивилася! Тільки для неї він ріс...

Замовкла. На бліду Ліду глянула – перелякалася ще більше.

– Ох я дурна баба! Намолола чортзна-чого! Не слухай мене, Лідусю. Заспокойся, серденько. Не знайде. Однаково не знайде. Хоч увесь світ обійде, ні з чим повернеться. Бог усе бачить! Не допустить. Нізащо не допустить! Не знайде вона дівчину...

Задихнулася, закашлялася. Сльозу втирає.

Ліда вхопилася за няньчину руку. Притулилася до неї всім тілом.

– Знайде... – прошепотіла. – Сама знаєш...

Ще довго в кухні товклися. Приголомшені, розбурхані, безсилі...

– Чому мама мені нічого не розповіла? – випитувала Ліда.

– Хтозна. Хіба матінці твоїй у голову залізе? Мабуть, остерігалася, що проти будеш. Та й щоб ти кімнату свою до часу не бачила. А розрахунок її зрозумілий. Невістка все життя при Платонові скнітиме. Ти ж зірвалася з

гачка. Заміж вийшла... Прийшла-пішла, тенди-сенди... А йому, крім сексу, і побалакати хочеться з живою людиною, і посміятися, і поплакати... Воно ж – живе, хоч від тих ліків зовсім охляло і змарніло. Дай мені, Боже, віку, щоби я довше Платосика оберігала.

– Хіба я коли від брата відмовилася б?

– У тебе, Лідусю, своє життя. Ото й живи – не смикайся.

Ліда підвелася, мовила вперто:

– Піду до нього. Не зупиняй.

...Платон сидів на підлозі. Тлумачний словник іноземних слів розгорнутий на літері «В». Віі опущені: читає. Босий! От же чудний! Штани і футболка його не дратують. Чому про взуття чути не хоче?

Ліда вклякла на порозі, подивилася на брата. Змарнів? Ніби ні. Блідий, звичайно. Сказати Ангеліні, щоб кімнату провітрила. «Красунчик!» – згадала слова повіі. О так! Вийшов би на вулицю – дівчата попадали б. Високий, стрункий, тіло майже ідеальне, а все – Іветта. Змалечку привчила сина до зарядки і тренажерів, сама робила йому масаж, силоміць – під душ. Який же гарний! Чорне волосся, бліда шкіра, правильні риси обличчя, сині очі. Шляхетніше не буває. От, приміром, у Ліди теж довге чорне волосся і сині очі. Та хіба їх можна порівняти? Ліда – звичайна. Мабуть, у тата. Платон – неймовірний. І такий же красивий, як мама. Ну і кого поряд із ним поставиш?

– Привіт, Тоху! – Ліда мало не розридалася. Та хіба можна? Мати раз і назавжди заборонила виказувати при Платонові сильні емоції.

Платон відволікся від книжки, подивився на сестру.

– Лідо... Ти знаєш таке слово «віварій»?

– Ні...

– Хочеш знати?

– Так.

Платон відклав словник, уважно подивився на сестру.

– Літера «В»! Віварій. Від латинського «віваріум». «Вівус» значить, «живий». Віварій – приміщення для утримання піддослідних тварин. Чи призначених для демонстрації. Дуже просто. Так?

– Так. – Вона ще думала про інше.

– Ми живемо у віварії? – Почула голос брата.

– Що? – Похолола. – Ти... Ти не так зрозумів...

– Як треба розуміти?

– Чекай... Давай я тобі розкажу...

– Де дівся твій живіт? Ти розповісти обіцяла минулого разу, а потім зникла...

– Ти скупав?

- Так, але не дуже, - відповів спокійно. - Я розмовляв із тобою, коли спав.

- Як це? Я... снилася тобі? Приходила вві сні?

- Ні. Уві сні приходить тато і кінь. Пам'ятаєш того коня?

- Так. А я?... Хіба не разом із тим конем? І татом?

- Ні, - відповів Платон серйозно. - Я розмовляю з тобою, коли вдаю, що сплю.

- Що? - Здавалося, цей день ніколи не вичерпає приголомшливих новин. - А нащо ти вдаєш, що спиш?

- Ми всі живемо у віварії, Лідо, - спокійно сказав Платон і згорнув словник.

Розмову закінчено. Коли брат припиняв спілкування і заглиблювався у власний світ, Іветта категорично забороняла турбувати його. Та сьогодні був особливий день.

- Ти... Ти вивчаєш нове слово? - Лідин голос затремтів. Вона хотіла спитати про інше. Як у святого, як у блаженного, що розмовляє з Богом. Про те, що мав на увазі Платон, коли сказав: «Ми всі живемо у віварії»... Хто це - всі? Мама, Ангеліна і вони з Платоном? Чи взагалі - всі...

Платон уже відклав книжку.

- Ні, - відповів. - Я не вивчаю нове слово. Я ще не розібрався з цим...

Стас спочатку не повірив. Скривився презирливо.

- І куди твоя матінка поїхала наречену шукати? У психушку?

- Навіщо ти так, Стасику? - образилася Ліда. - Ти нічого не знаєш про мого брата. Ти бачив його лише раз чотири роки тому. Платон... виріс. Став таким...

- Надзвичайним?

- Це не смішно. Припинімо. Дарма я розповіла...

- Значить, до матінки ходила? - врешті второпав Дезінфікатор.

Ліда насторожилася.

- Я не хотіла... Так вийшло. Ти сам наполягав... Її не було. Вона шукає дівчину... Для Платона.

- Лідо! Ти жартуєш?

Подивився на дружину. Ні. Які жарти? На очах сльози, зблідла. Насупився. Так ось за що грошки... «А мені що?! - подумав. - Я ж не збираюся того Платона всиновлювати і зад йому підтирати. Хай що хоче, те й робить. Ліду шкода. Буде тепер перейматися».

- Ну досить, досить... Усе добре. У матінки твоєї нічого не вийде. Забудь.

– Я спробую...

Стас заглянув Ліді в очі:

– Відволічемося? Хочеш?

– Так, – насторожено. – Тільки зараз... навряд чи вийде.

– Вийде, Лідо. Повір!

Із усмішкою всадовив її на диван, відкрив кейс, витяг диск.

– Що це? – запитала здивовано.

– Сюрприз!

Уставив диск у DVD-програвач домашнього кінотеатру з екраном на півстіни. Підсів до Ліді, обійняв. Умикнув.

– «Дискавері»? – спробувала вгадати наївна Ліда.

На екрані виникла повногруда гола білявка і без увертюри хижо вхопила за груди так само голу й таку ж гидку брюнетку. Кімната наповнилася тваринним стогоном... Стас збуджено заіржав. Ухопив Ліду за груди: дикий нічний секс після тієї пригоди не забувся, вимагав розвитку!

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<http://www.litres.ru/luko-dashvar/mati-vse-2/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.